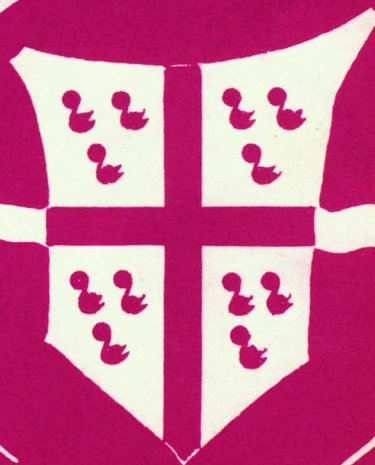

17
12E

HEEMKUNDIGE PERIODIEK VOOR IZEGEM EN OMLIGGENDE

Ten Mandere

BESTUUR :

Voorzitter	RAFAËL VERHOLLE	Heyestraat 21	Tel. : (051) 30 12 42
Ondervoorzitter	JOZEF BOURGEOIS	Marktstraat 29	Tel. : (051) 30 04 73
Secretaris	ROBERT LEROY	Boomforeeststraat 51	Tel. : (051) 30 10 56
Penningmeester	ALBERIC DEPREZ	Marktstraat 32	Tel. : (051) 30 10 25
Archivaris	ANDRÉ DEMEURISSE	Baronielaan 45	Tel. : (051) 30 22 04
Redactie	ANTOON VANDROMME	Blauwhuisstraat 54	Tel. : (051) 30 31 35
Bestuurslid	ROGER BEKAERT	Sint-Crispijnstraat 37	Tel. : (051) 30 34 99
Bestuurslid	LUC BILLIOUW	B. Vandenbogaerdelaan 91	Tel. : (051) 30 12 23

HOE WORD IK LID?

GEWOON LID : 200 fr.

STEUNEND LID : 300 fr.

ERELID : 400 fr.

- Ofwel door storting of overschrijving op rekening 712-0700260-03 van Heemkundige Kring «Ten Mandere» 8700 Izegem.
- Ofwel betaalt U aan een van de leden van het Bestuur.

Noot: In geval van storting of overschrijving vergeet U niet de gewenste jaargang(en) te vermelden.

ARCHIEF :

- Is ondergebracht in het Stadhuis, Korenmarkt.
- Is open voor iedereen.
- De toegang wordt verleend na aanvraag op het secretariaat, stadhuis, op 1e verdieping, bureau 7, bij de heer André Demeurisse.

BIBLIOTHEEK :

- Is ondergebracht in het stadhuis, Korenmarkt.
- Is gratis toegankelijk voor alle leden van Ten Mandere, op vertoon van hun lidmaatschapskaart van het lopende jaar.
- De boeken kunnen gratis in bruikleen ontvangen worden.
- De aanvraag dient gericht tot de heer André Demeurisse, stadhuis, 1e verdieping, bureau 7.

ALLE OUDE GESCHRIFTEN, BOEKEN, FOTO'S, KAARTEN e.a. BETREFFENDE IZEGEM worden steeds met dank aanvaard bij alle leden van het Bestuur.

JAARGANGEN :

Jaargang I	1961	nrs 1-2-3	uitgeput	Jaargang VIII	1968	20-21-22	150 fr.
Jaargang II	1962	4-5-6	150 fr.	Jaargang IX	1969	23-24-25	uitgeput
Jaargang III	1963	7-8	uitgeput	Jaargang X	1970	26-27-28	uitgeput
Jaargang IV	1964	9-10	uitgeput	Jaargang XI	1971	29-30-31	uitgeput
Jaargang V	1965	11-12-13	uitgeput	Jaargang XII	1972	32-33-34	uitgeput
Jaargang VI	1966	14-15-16	uitgeput	Jaargang XIII	1973	35-36-37	150 fr.
Jaargang VII	1967	17-18-19	150 fr.	Jaargang XIV	1974	38-39-40	150 fr.
				Losse nummers			75 fr.

- Enkele losse nummers zijn nog in voorraad (nrs. 7 - 10 - 13 - 15 - 24 - 25 - 26 - 30 - 31 - 34).
- Deze oude jaargangen kunnen besteld worden bij de Archivaris.
- Wanneer U 't nodige bedrag stort op de hierboven vermelde rekening (+ vermelding van de gewenste jaargang(en), worden ze U met de post toegezonden.

INHOUD

1. INHOUD		57
2. EMELGEM, NEDERZETTING VAN ALLE TIJDEN	<i>Ph. Despriet</i>	59
3. <i>Illustratie : Situatieplan</i>	<i>Ph. Despriet</i>	62
4. <i>Illustratie : Opgegraven Emelgems vaatwerk</i>	<i>A.C.L.</i>	67 - 68
5. <i>Illustratie : Vondsten in Emelgem</i> <i>Brokstukken van potten en vaatwerk</i>		71 - 72
6. <i>Illustratie : Vondsten te Emelgem</i> <i>Illustratie : Situatie van de vindplaatsen te</i> <i>Emelgem in 1954 en 1974</i>		75 76
7. NOG OVER IZEGEMSE HEELMEESTERS	<i>E. Seynaeve</i>	81
8. DE KASTEELDREEF EN BAERTSHOF	<i>J. Bourgeois</i>	83
9. <i>Illustratie : Plan van Kasteeldreef en Baerts-</i> <i>hof (1826)</i>	<i>A. Vandromme</i>	85
10. <i>Illustratie : Straten vroeger en nu : Kasteeldr. en Baertshof</i>		86
11. LOSSE NOTA'S OVER HEERLIJKHEID STEELANT	<i>J. Bourgeois</i>	87
12. FIGUREN VAN BIJ ONS : BRUNO ACX	<i>R. Bekaert</i>	89
13. <i>Illustratie : Bruno ACX</i>		90
14. <i>Illustratie : De tantes die hem opvoedden</i>		92
15. NIEUWE BOEKEN OVER IZEGEM	<i>H. Willaert</i>	100
16. ACTUEELTJES Nr 32 (818 - 856)	<i>R. Leroy</i>	105
17. <i>Illustratie : Actueeltjes in beeld</i>		107
18. UIT ANDERE KRINGEN		110
19. SNIPPERS Nr 13 (115 - 119)	<i>A. Vandromme</i>	111

+ Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van de door hem ondertekende bijdrage.

EMELGEM

NEDERZETTING VAN ALLE TIJDEN.

De CIJFERS verwijzen naar de BIBLIOGRAFIE
De LETTERS verwijzen naar de NOTEN

Ph. DESPRIET
André Devaerelaan, 14
8500 - KORTRIJK

I. Inleiding

Ruim 20 jaar geleden werden te Emelgem opgravingen verricht met het doel de nederzettingen terug te vinden waarvan de grafvelden reeds sinds het eind van vorige eeuw bekend waren.

Op verschillende plaatsen werden daarbij archeologische overblijfselen aangesneden. Al die vondsten, in het totaal ruim 2.000 scherven van aarden vaatwerk, werden opgeborgen in de kelders van het toenmalige gemeentehuis van Emelgem, waar zij tot midden 1974 bleven liggen. De heer Jozef Tanghe, voormalig gemeentesecretaris schonk mij dit materiaal, dat na studie aan het Kortrijkse museum voor oudheidkunde en sierkunst werd gegeven. Uit het inventaris ervan blijkt dat in de loop der jaren enkele stukken, o.m. een bladvormige pijlpunt in grijze silex, een mortariumfragment (A) met stempel UXPVRO?, een bronzen mantelspeld en wat glas verdwenen zijn.

II. Situering

Emelgem, thans gefusioneerd met Izegem, ligt in de waterrijke en moerasige Mandelvallei, die op het archeologische vlak vrij belangrijk mag genoemd worden.

Te Roeselare werden diverse silexartefakten (B), w.o. een gepolijste vuursteenstenen bijl, aangetroffen. Een groot aantal eiken pijlers zou er behoord hebben tot een "paaldorp"

Munten, aardewerk en een bronzen buste van Minerva wijzen er op een Romeinse nederzetting. (1)

Te Rumbeke werd een Romeinse muntschat aan het licht gebracht. Een Romeinse

vindplaats bevindt zich ten noorden van de weg Rumbeke - Izegem. (2)

Izegem vormt een belangrijke vindplaats van diverse oudheden. Sporen van vijf prehistorische woonhaarden met talrijke silexartefakten, houtskool en scherven van aardewerk, werden er in 1888 - 89 gevonden. Vooral munten wijzen er op een Romeinse nederzetting. In 1964 werd een Romeinse afvalkuil opgegraven op de plaats waar de Lindestraat de weg naar Roeselare verlaat. Reeds vroeger werd op het grondgebied van de stad een Romeins incineratiegraf ontdekt. (3) (C)

Evenals te Emelgem werden hier Merovingische graven aangesneden.

Tenslotte dient hier nog Dentergem aan toegevoegd te worden. De "paaldorpen" nabij de Peperlabeke werden er vrijwel continu bewoond vanaf de steentijd tot in de Middeleeuwen. (4)

III. Overzicht van de vondsten

Emelgem is reeds bijna een eeuw bekend als voorname vindplaats van archeologische overblijfselen.

Omstreeks september 1893 werd een uitgestrekt grafveld aangesneden bij het zandsteken tussen de Dorpsplaats en de Vijfwegen, in een gebied begrensd door de Dorpsplaats, de Baronstraat, de Kouterweg en de Vijfwegen.

Een eerste graf was 2 m. lang, 0,60 m. breed, lag op 0,40 m. diepte en bevatte aardewerk. In het totaal werden ongeveer 80 graven aangesneden, waarvan de meeste voorwerpen werden aangekocht door Baron Ch. Gillès de Pélichy en Dr. H. Depoorter.

Een 10-tal horen thuis in de Ijzertijd en bevatten o.m. "Marne"-achtig vaatwerk.

Ongeveer 40 graven dateren uit de Romeinse tijd : alleen het vaatwerk kwam in het bezit van het Gruuthuze-museum.

De overige 30 graven zijn alleen inhumatiegraven (D) uit de Merovingische tijd en bevatten aardewerk, skramasaksen (E), lanspunten, messen, bijlen, umbo's, gedamasceerde gordelgespen en -platen en halssnoeren.

Een plan van het grafveld werd nooit opgemaakt. Alleen voor de Romeinse graven werden enkele gegevens, zoals bv. de oriëntatie der graven, ingezameld. (5)

In 1910 werd nogmaals een graf gevonden tussen de Kouterweg en Baronstraat : het bevatte een aarden pot die op een driepikkel (?) rustte. De kollektie aardewerk uit dit grafveld is thans in het Gruuthuze-museum te Brugge, bevat naast

als terra rubra. Het grootste gedeelte omvat lokaal gewoon gebruiksaardewerk. De verzameling dateert vanaf ca. Iste tot midden III eeuw.

In de reeks ontdekkingen van zgn. "paaldorpen" verwierf Emelgem opnieuw naam toen in 1899, bij het verbreden van een bijriviertje van de Mandel, een reeks houten palen en paardebeenderen werden aangetroffen. Over aanwijzingen voor een bepaalde datering is helemaal niets gekend. (6)

Dit gegeven bleef echter aktueel, want in 1937 vond men nabij de Kachtemsestraat, bij de bouw van een waterbekken voor de vlasfabriek van Mevr. Van Ackere (perceel Emelgem sectie A 299 c⁴), twee loodrecht in elkaar geheide boomstammen, beenderen, eikels en twee potten, die aan Dr. H. Depoorter overhandigd werden.

In 1954 kon E. Trips langsheen de Dam, tussen de Mandel en de Vijfwegenstraat, een paalwerk lokalizeren, bestaande uit loodrecht in de grond gedreven palen met bijbehorende dwarsbalken. Een massa vlechtwerk is rijshout en beenderresten werden daarbij aangetroffen. (7)

Het geheel lag op 0,95 m. diepte en was niet minder dan 113 m. lang. Hoogstwaarschijnlijk betreft het de overblijfselen van een knuppelweg of veenbrug, aangelegd om over de Mandel en de bijhorende drassige gronden te komen. Over de datering van het geheel kon men zich echter niet helemaal uitspreken, vermits geen dateerbare zaken opgegraven werden en ook wegens het feit dat dergelijke konstrukties bekend zijn vanaf de prehistorie tot in de Middel-eeuwen.

Als vindplaats van overblijfselen uit de Steentijd kwam Emelgem in het nieuws door de ontdekking van allerlei stukken silex, waaronder kleine krabbers, op de plaats "Vijfwegen" en "Stuivenberg".

Op de "Vijfwegen" werden bovendien vier neolitische afvalkuilen gevonden, die talrijke stukken geslepen silex, scherven van ruw aardewerk en houtskool bleken te bevatten. Beide vondsten werden verricht door Ch. Gillès de Pélichy op het einde van vorige eeuw. (8)

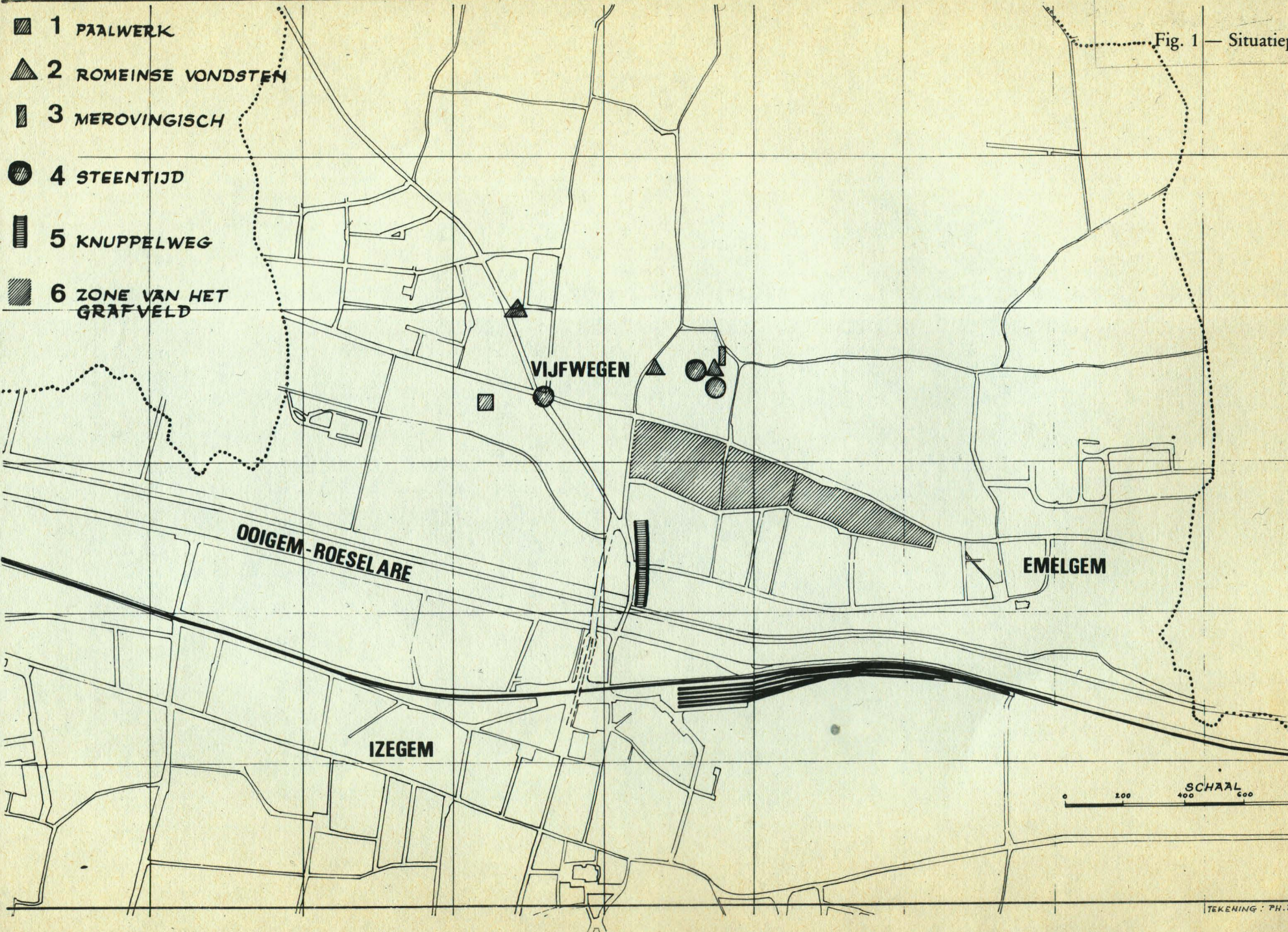
Vooraf in 1954 werden belangrijke vondsten aan het licht gebracht. Het plaatsen van een waterleiding in de gemeente leidde tot het ontdekken van een brandgraf in de Vijfwegenstraat tegenover Nr 39. Het bevatte as en beenderen. Meer gegevens ontbreken helaas.

Een tweede vondst greep plaats daar waar de Ardooisestraat en Demeulenarestreet samenkomen, op perceel sectie A 426. Op 0,90 m. diepte werd een 5 cm. 61

Fig. 1 — Situatiep

- 1 PAALWERK
- ▲ 2 ROMEINSE VONDSTEN
- ▨ 3 MEROVINGISCH
- 4 STEENTIJD
- ▨ 5 KNUPPELWEG
- 6 ZONE VAN HET GRAFVELD

dikke houtskoollaag aangetroffen die een grote hoeveelheid scherven van lokaal vaatwerk bevatte. Die laag bedekte het restant van een houten, rechthoekige waterput bestaande uit vier verticale hoekpijlers waarrond een bekisting van horizontale planken was aangebracht. De konstruktie ervan wijkt enigzins af van de houten waterputten welke men gewoonlijk aantreft, o.m. door de pen- en gatverbindingen van sommige onderdelen. De waterput besloeg ca. 1 vierkante meter en was genageld. (9)

De derde vondst is ongetwijfeld de belangrijkste en werd verricht tijdens opgravingen aan de Reperstraat in 1954.

IV. De opgravingen aan de Reperstraat, 1954.

Op de wijk "het Lindeke" werden tussen 2-12 augustus en 18 oktober - 20 november opgravingen verricht door E. Trips. De vindplaats grenst aan de Reperstraat (perceel sectie A 547), is ter plaatse gekend als "Schoolgrond" of "de Twaalfhonderd".

Twee sleuven van 47,6 m. werden gegraven over de volle breedte van genoemd perceel. Een archeologische laag werd aangesneden op 40-50 cm. diepte en bevatte een grote hoeveelheid scherven van aarden en glazen vaatwerk, enz.. Die bedekte een reeks afvalkuilen, waarvan enkele eerst als graven werden aanzien en als dusdanig in de kranten gepubliceerd. (10)

Een plan met aanduiding van de kuilen of doorsneden werden niet opgetekend. Al het materiaal afkomstig van die opgravingen werd in de kelders van het gemeentehuis geplaatst en is hierna beschreven. Er weze echter op gewezen dat een schaal in terra sigillata, een mortariumuitgietgeul met dubbele stempel, een bronzen fibula (G) en scherfjes van glas tijdens de laatste 20 jaar verdwenen zijn.

Vondstencatalogus

1. Terra sigillata

a. Type Dr. 37 (fig. 1 - 3).

- randscherf in roze klei met matte, bruinrode deklaag.

Sterk afgesleten eierlijst bestaande uit twee omlopende staven.

- wandscherf in roze klei met matglanzende bruinrode deklaag.

Sterk afgesleten eierlijst, bestaande uit twee omlopende staven en kern.

- wandscherf in bleekroze klei met matglanzende bruinrode deklaag.
Sterk afgesleten motiefje.

b. type Dr. 33.

- wandscherf in bleekroze klei met matglanzende bruinrode deklaag.

c. onbepaalde vormen.

- een achttal scherfjes.

d. bodemfragment van een TS kruik in oranjerode klei met glanzende rode deklaag. (fig. 4).

Al die fragmenten zijn uit Oost-Gallië afkomstig en dateren uit het einde der 2de en de 3de eeuw.

2. Belgische waar

a. Terra Nigra :

- wandfragmenten van een onbepaalde vorm in grauwe, hard gebakken klei, overtrokken met grijze, fluweelzachte deklaag, waarop radstempelversiering is aangebracht.

- wandfragmenten van een onbepaalde vorm in licht grijze, fijne klei met zachtglanzende zwarte deklaag.

b. Terra Nigra-achtige waar : enkele wandscherven in zandige, grijsbruine klei, donkergrijs gesmoord en geglad.

3. Gevernist aardewerk (fig. 5).

Borden is Pompejaans rood aardewerk : vier fragmenten van het type Blicquy 5 in beige klei met helrode verflaag op de binnenwand.

In westelijk België treft men dit type aan vanaf de Flaviërs tot het begin van de derde eeuw. (11)

4. Gewoon aardewerk

A. het lokaal aardewerk onderscheidt zich volgens techniek in twee reeksen nl.

- het zachtgebakken aardewerk, in lichte tot grauwe klei die vaak weinig gezuiverd is. De wanden vertonen kleuren van grauwgrijs tot lichtbruin, soms zelfs oranje getint en voelen grof aan. De wanddikte bedraagt soms tot 2 cm.

Veel vormen dragen versieringen, o.m. kamversiering bestaande uit ingekraste streepzones die nu eens horizontaal of vertikaal, dan weer schuin geplaatst zijn. Op de schouder treft men allerlei indrukken

reeksen aan, o.m. streepjes, punten, nagelindrukken, enz.. Soms is de rand of een deel van de wand met een verflaag bedekt.

Dit aardewerk gaat terug op La Tènevormen en werd in open kuilovens gebakken. De enige technische vooruitgang in de produktie ervan was het gebruik van een draaischijf.

- het reducerend, gebakken blauwgrijs aardewerk werd in ovens van Romeins type gebakken en is harder gebakken en zuiverder van vorm en afwerking. Geleidelijk aan vertoont het vormen die zich duidelijk onderscheiden van de vroegere.
- a. Kommen met eenvoudige, naar binnen gebogen en verdikte rand (fig. 6, 7, - 13). Sommige dragen een kamversiering. Enkele bv. fig. 8 en 9 bezitten twee of drie groeven op de schouder. Een aantal scherven heeft een knobbel op de buitenwand.
- b. Kommen met uitstaande rand : fig. 55 heeft een verdikte en geprofileerde rand. Bij fig. 56 is de rand verdikt en afgerond.
- c. Kommen met ronde, goed aangeduide lip : één exemplaar (fig. 69).
- d. Bekers : randfragmenten van bekers, waarin de vorm ook in terra nigra voorkomt (eind 1ste of begin 2de eeuw). (fig. 38-39).
- e. Kookpotten met naar buiten gebogen rand : bij een aantal exemplaren is de omgebogen rand licht verdikt (fig. 14, 27, 33 en 36). De meeste, zie 15-26, 28-29, 30-32, 34-35 en 37, hebben een steile tot omgeploide, spits uitlopende of afgeronde rand.
Techniek : zie hoger.
- f. Kookpotten met dekselgeul : fig. 40.
  - Type Stuart 203 : vanaf midden 2de eeuw en later.
  - Type Gose 540-547 : midden 2de eeuw - begin 5de eeuw.Bij fig. 14, 18 en 30 is de overgang tussen rand en schouder goed gemarkeerd; bij fig. 27-28 en 31 verloopt dit vloeiend.
- h. Dekfels : fig. 42 - 43.
fig. 42 bezit een geprofileerde, afgeronde rand. Fig. 43 is eveneens afgerond, maar naar boven toe verdikt.
- i. Potbodems : de meeste behoren tot kookpotten gerangschikt onder e. Fig. 44 is voorzien van kamversiering. Een steile overgang van wand naar bodem kenmerkt fig. 44, 49, 48, 50 en 52. Bij fig. 45, 48 en 53 gebeurt die overgang geleidelijk.

Fig. 50 bezit een verbreed bodemvlak. Fig. 51 vertoont een goed geprofileerd voetje met opgetrokken bodemvlak.

Fig. 54 is een bodem van een bekertje met gegladde buitenwand en goed aangeduid voetje.

B. Kruiken (fig. 57 - 68).

Vrijwel alle hieronder besproken kruikfragmenten vertonen dezelfde techniek en behoren tot de lokale fabrikaten : ze zijn vervaardigd in oranje klei, grijs in de kern, en verschaald met schervengruis en fijn zand (micca's) en bezitten een korrelige wand. De kruikamforen (H) uit Emelgem vertonen eveneens dezelfde techniek.

- kruik met ingvormige monding, vgl. type Stuart 129 B : ca. 70 - 105, maar bij ons toch wel ruimer te dateren (fig. 57 - 58).
- randfragmenten van kruiken (fig. 59 - 60) met afgeronde rand en licht trechtersvormige hals, type Niederbieber 62 a : vanaf midden IIde eeuw. Gose, types 383 - 384 : eind 2de- begin 3de eeuw = Deweerd type 5 D. (12)
- randfragmenten van kruikamforen (fig. 62, 63 en 65) met trechtersvormige halsopening en meestal met halsring : Stuart, type 130. (13)
Algemene datering : ca. midde, I- begin IIIde eeuw.
- twee bodemfragmenten van kruikamforen (fig. 66 - 67) en bodem van een kruikje met scherp aangegeven voet (fig. 68). Ca. 500 scherven van kruiken en kruikamforen kunnen niet bij een bepaalde vorm gerangschikt worden. Sommige fragmenten wijzen echter op kruiken met sterk geprofileerde buik.

Enkele fragmenten zijn vervaardigd in geelwitte of beige klei, soms met roze kern, gladwandig en zacht aanvoelend. Het is import aardewerk.

C. Mortaria (I) (fig. 70 - 71)

Alle fragmenten werden vervaardigd in geelwitte klei met fijnkorrelige wanden. Bij sommige is de klei met kwarts verschaald. De Emelgemse scherven behoren tot het type Stuart 149 A : wrijfschalen met horizontale tot afhangende rand. Algemene datering : tweede helft Iste- tot in de 3de eeuw.

Dubbele stempel (U)XPURO op randfragment (J).

D. Dolia (fig. 72 - 73)

De weinige randfragmenten zijn van lokaal fabrikaat en vertonen twee

Al deze stukken werden op het einde van vorige eeuw te Emelgem opgegraven en berusten nu in het Gruuthuuse-museum te Brugge.

Nog enkele mooie Emelgemse vondsten van op het einde van de XIXe eeuw die in het Gruuthusemuseum bewaard worden.

types, nl. :

- variante op Hofheim 78, in zachtgebakken grijze klei met bruinroze wanden en groeven op de rand.
- randfragmenten met reliëfband, variante type Haltern 97. Grauwe klei met rozebruine wanden.
- een reeks wandfragmenten in bruinroze klei verschaald met schervengruis. Gegladde wanden. Lokaal fabrikaat.
- een reeks wandfragmenten in grauwwitte klei met witgrijze, fijnkorrelige wanden die geglad zijn. Enkele vertonen een reliëfband.

E. Amphorae

Een 20-tal wandfragmenten in grijsbruine tot roosbruine klei, met rijke verschraling van kwartssteentjes en glimmers, zijn allen van Spaanse herkomst.

Het type is niet herstelbaar. Wanddikte : tot 2,8 cm.

5. Glas

Het opgravingsverslag van Trips vermeldt één enkeloscherfje van een glazen flesje. Het werd echter niet teruggevonden.

6. Metaal.

Van een bronzen fibula, eveneens vermeldt in het opgravingsverslag, werd eveneens niets teruggevonden.

Een 100-tal smeedijzeren nagels hebben alle een vierkante doorsnede en een platte kop. Van enkele smeedijzeren haken is het moeilijk hun functie te achterhalen.

7. Resten van lokale siderurgie (K)

Ruim 100 fragmente zijn afkomstig van potovens. Deze laagovens werden met de hand gevormd in een ruwe, grauwe klei, in de kern grauwwaart gebrand en met wanden die tinten vertonen van vuilwit tot oranje-rood. De klei werd hoofdzakelijk verschaald met plantaardig materiaal waarvan de indrukken overal op de wanden aanwezig zijn.

Enkele fragmenten vertonen een gekartelde rand (fig. 74 - 75). De wanddikte bedraagt 5 à 15 mm.

Die scherven werden aangetroffen met een aantal klompen ijzerslak. Enkele slakken afkomstig van loodverwerking dienen hier speciaal vermeld te worden. 69

8. Bouwmaterialen.

Over de gehele lengte der sleuven werden fragmenten van tegulae, -(platte dakpannen) , en imbrices (halfronde pannen) teruggevonden. Ze zijn allen fragmentair; hun dikte bedraagt 1,8 à 2,8 cm. Ze werden vervaardigd in helrode, bruinroze of oranje klei, in de kern soms grauw gebakken, en zijn verschaald met keitjes of grof schervengruis.

Enkele stukken dragen in het vlak enkele concentrische, ingegladde cirkels. Een 10-tal brokstukken in lichtbruine tot oranjebruine, zeer zacht gebakken klei, behoorden tot vuurbokken, waarvan de vorm moeilijk te achterhalen is. Een aantal stukken "torchis" of wandleem heeft behoord tot de met leem bestreken houten balk- en vlechtwerk wanden van gebouwen.

Overige bouwmaterialen zijn brokken natuursteen, in hoofdzaak Doornikse kalksteen en enkele stukjes lei- en zandsteen.

9. Maal- en slijpstenen

Meerdere brokstukken van natuurstenen zijn langs één zijde bekapt en van brede groeven voorzien. Eén exemplaar heeft behoord tot een maalsteen van ca. 70 cm. diameter.

De maalstenen werden vervaardigd in arkosen (L), konglomeraten (M), zandsteen en eifelbasalt.

Enkele stukken van slijp- en wetstenen werden vervaardigd uit inlandse steen. (fig. 76)

10. Organisch materiaal

Bij de vondsten uit Emelgem horen enkele stukken dierenbeenderen van een rund en een aantal houtstalen.

Overige vondsten : niet Romeins materiaal.

Vermoedelijk werden tijdens de opgravingen van 1954 te Emelgem een aantal oudere en jongere sporen niet opgemerkt en als Romeinse vondsten geïnterpreteerd. Het zijn vondsten uit de Steentijd, de IJzertijd, de Merovingische en Karolingische periode en uit de Late Middeleeuwen en Moderne tijden.

A. Steentijd (fig. 77 - 86)

Tijdens de opgravingen van 1954 werden een 40-tal stukken silex gevonden. Wij vermelden :

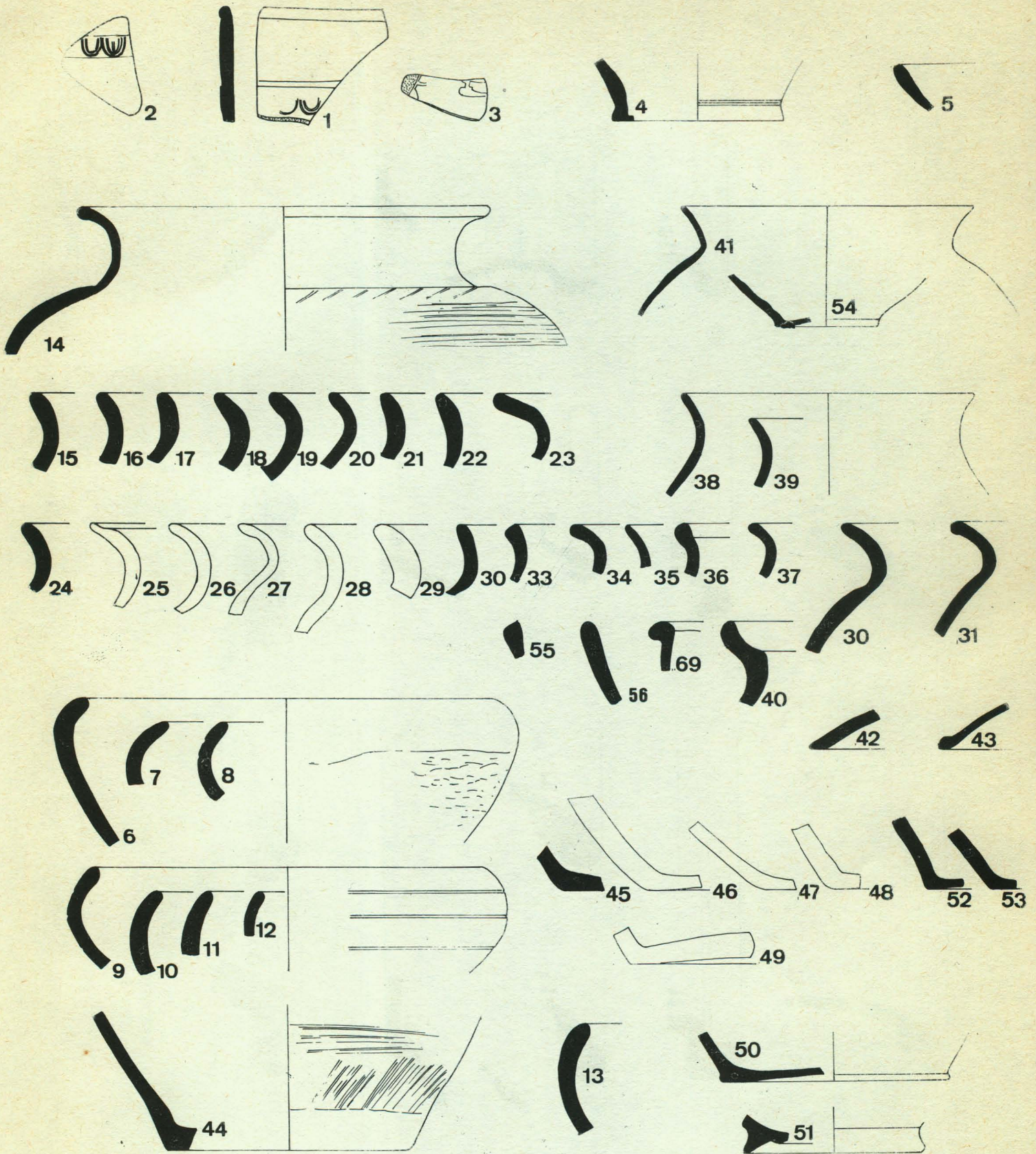

Fig. 4 — Vondsten in Emelgem : Brokstukken van potten en vaatwerk.

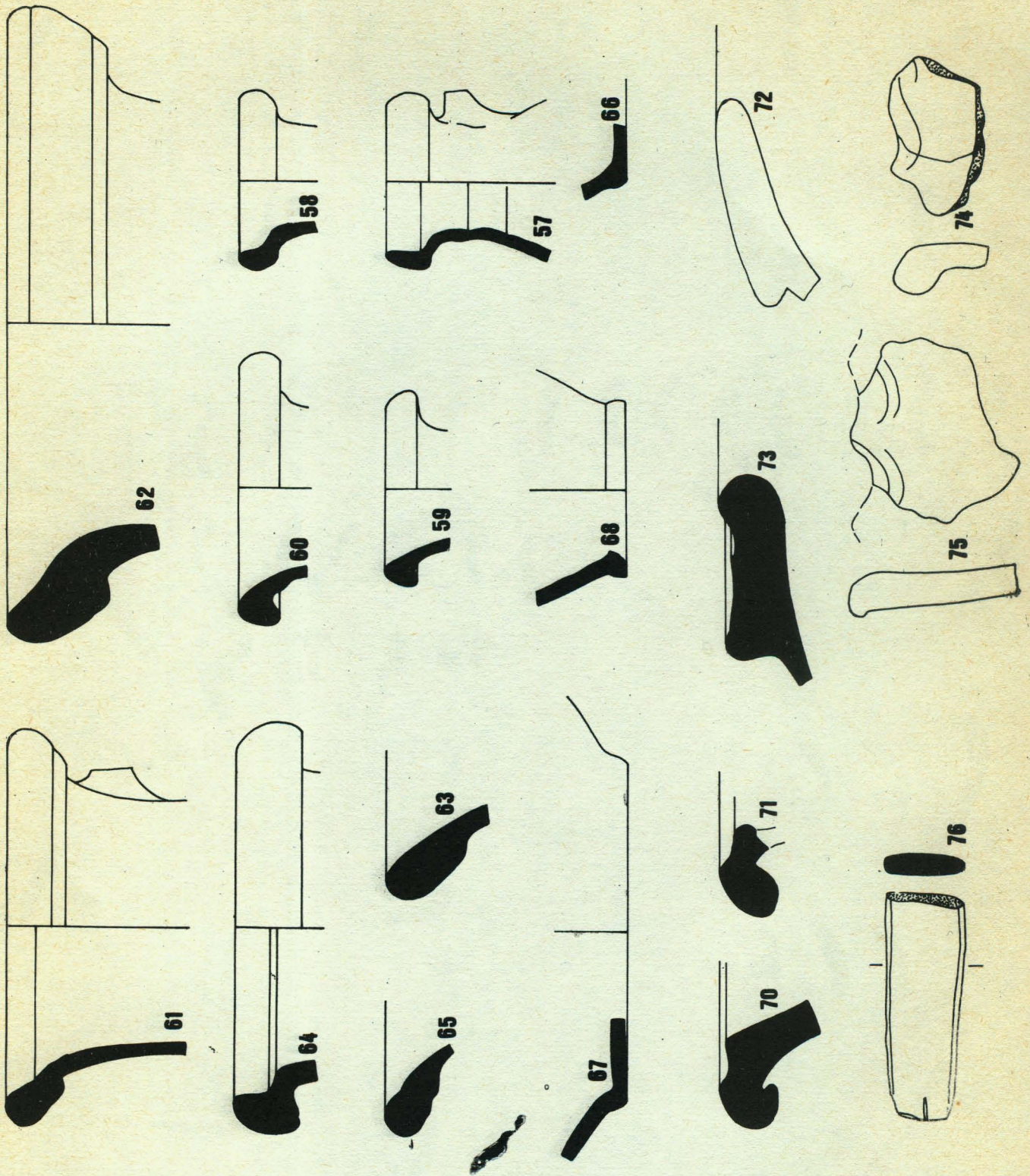

Fig. 5 — Vondsten in Emelgem : Brokstukken van potten en vaatwerk.

- spitse artefakt met driehoekige doorsnede, geretoucheerd. Witgrijze vuursteen. Fig. 77.
  - driehoekige, gebroken pijlpunt. Zwartgrijze vuursteen. Lengte 1,7 cm. Fig. 78
  - vijf afslagen in zwarte tot grijze vuursteen. Fig. 79, 83 - 86. Fig. 86 heeft wellicht als krabber gediend.
  - fragment van een gepolijste bijl in lichtgrijze vuursteen. Lengte 3,4 cm. Fig. 82
  - twee fragmenten van klingen (N) in lichtgrijze vuursteen. Fig. 80 en 81
- Al deze vondsten kan men voegen bij de hoger vermelde van de "Stuivenberg" waarvan de vindplaats deel uit maakt.

B. IJzertijd (Fig. 87 - 89)

Tussen het Romeinse materiaal werden een 25-tal scherven van aardewerk uit de IJzertijd gevonden.

- wandscherf van een grove en ruw besmeten pot. Lichtgrijze kern vermengd met leemklontertjes. Grijs-bruine buitenwand; grijze tot grauwe, geëffende binnenwand. Wanddikte : tot 13 cm. (Fig. 88)
- wandscherf van een pot met sporen van ruwe kamversiering. Ruwe, grijze klei met talrijke leemklontertjes. Grijsbruine buitenwand. (Fig. 87)
- wandscherf van een pot met sporen van ruwe kamversiering. Grauwe kern, oranjebruine buitenwand. Gegladdede, grauwe binnenwand.
- bodemfragment met de aanzet van de wand van een pot. Oranjebruine kern met veel leemklontertjes. Grijze wanden. Wanddikte : 23 mm. (Fig. 89)

Verder een twintigtal wandscherven, waarvan sommige met besmeten wand en gegladde binnenwand. Geen enkel type is rekonstrueerbaar. Het is moeilijk de datering nader te bepalen, daarom beperken we er ons toe dit materiaal algemeen als IJzertijd te dateren.

C. Middeleeuwen

- a. Een randscherf van een Merovingische pot of beker is vervaardigd in donkerbruine klei met grauwe kern. De wanddikte bedraagt 4 mm. en de wanden zijn geëffend. Op de buitenwand is radstempelversiering aangebracht.
Datering : 6 - 7de eeuw (Fig. 90)
- b. Een randscherf van een pot met horizontale rand behoort tot het zgn.

"Pingsdorf-aardewerk". Het stuk is vervaardigd in de typische, halfzacht gebakken witgele klei waarop sporen van een grillige, bruinrode versiering is aangebracht. Datering : 10 - 12de eeuw. (Fig. 91)

D. Moderne tijden

De bovenlaag van het perceel A 547 bevatte enkele honderden fragmenten van aardewerk uit diverse herkomsten en dateringen.

- enkele scherven zijn afkomstig van kleine bekers in Siegburg-aardewerk : de witte klei is hard en op de buitenwand gedeeltelijk verglaasd. Datering : 14 - 15de eeuw.
- een aantal scherven heeft behoord tot diverse aardewerkvormen in steengoed uit Raeren of Rijnlandse productiecentra. Globale datering : 16-17de eeuw.
- twee scherven hebben behoord tot borden in Majolika-techniek. Vermoedelijk betrof het een bloemenvaas als motief. De gebruikte kleuren zijn blauw, bruin, geel en groen. Datering : eind 16de - begin 17de eeuw.

Besluit

Uit wat voorafging blijkt dat Emelgem (Izegem) een vrij belangrijk archeologische vindplaats is.

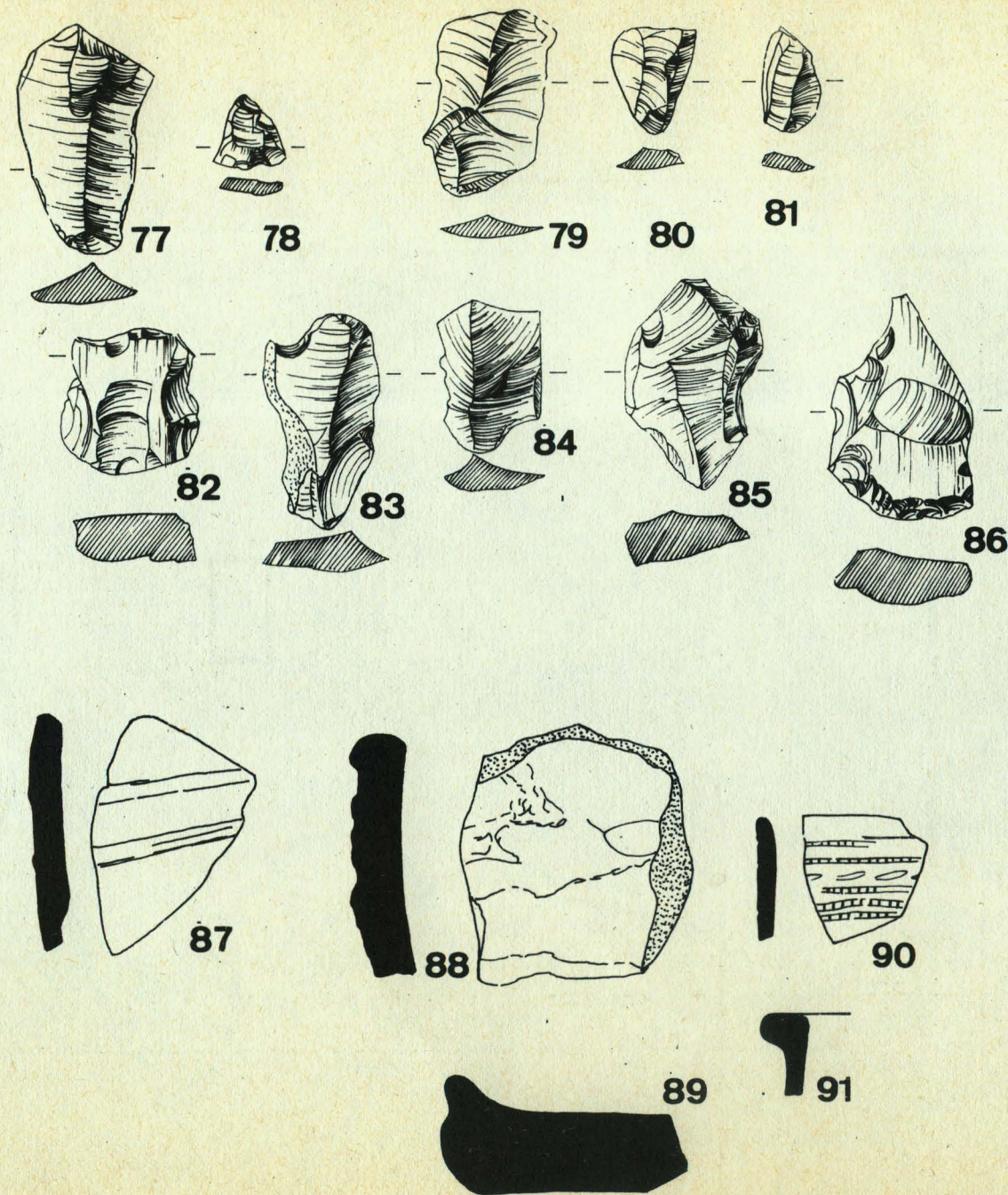
Globaal kan men spreken van een bijna continue bewoning vanaf de steentijd tot heden.

Alle vindplaatsen waren gelegen op een lichtverheven, zanderig gebied grenzend aan de brede en waterrijke mandelmeersen.

De oudste sporen dateren uit de steentijd : zij zijn gelegen in een gebied rond de Vijfwegen en de Stuivenberg, waarvan het opgravingssterrein aan de Reperstraat nog deel uitmaakt. Vier neolitische "woonhaarden" (vermoedelijk betreft het afvalkuilen) met vuurstenen artefakten, houtskool en ruw aardewerk werden er in het begin van deze eeuw door Ch. Gillès de Pélichy ontgraven. Een 10-tal jaar voordien had men er reeds een aantal vuurstenen ingezameld, w.o. kleine schrabbers en pijlpunten. Tijdens de opgravingen van 1954 aan de Reperstraat werden er een kleine hoeveelheid gevonden, w.o. vooral een fragment van een gepolijste bijl opvalt. Overige sporen werden niet gevonden. Voegen wij hier nog aan toe dat in 1974 nog enkele afslagen en klingen ingezameld werden op de percelen grenzend aan de vindplaats.

74 Een reeks houten pàlen, vuurstenen artefakten en dierenbeenderen werden in 1899

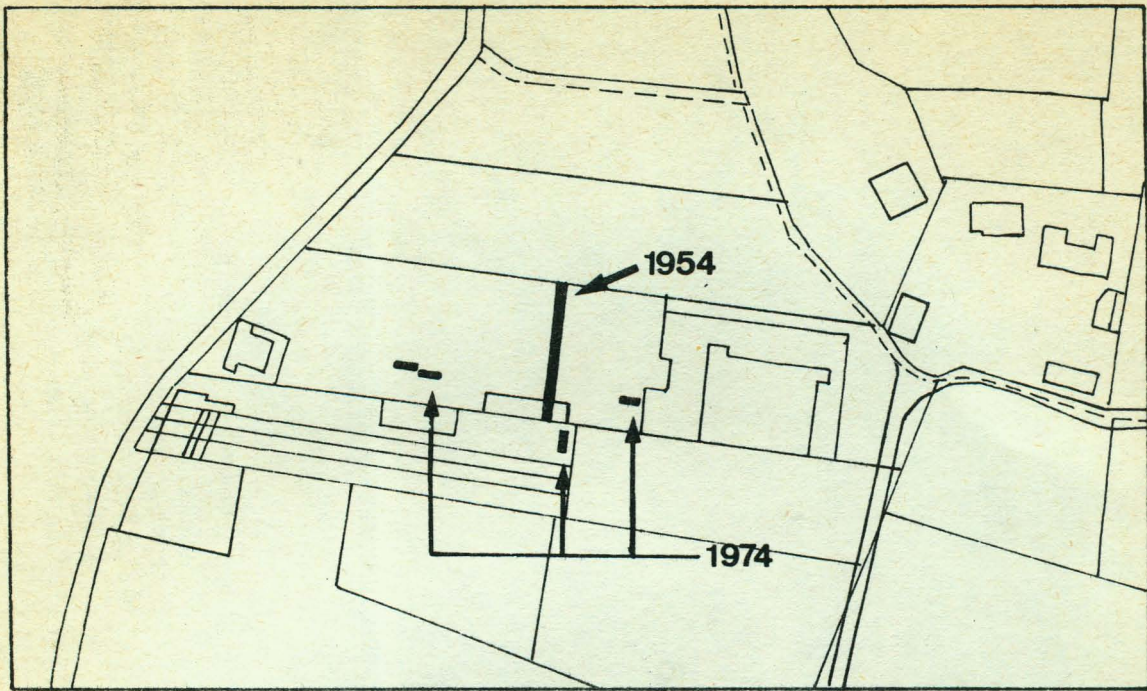
PH. DESPRIET

Fig. 6 — Vondsten te Emelgem :

- 77-86 : Silex-artefakten
- 87-89 : La Tène aardewerk
- 90 : Merovingische scherf
- 91 : Pingsdorf-keramiek

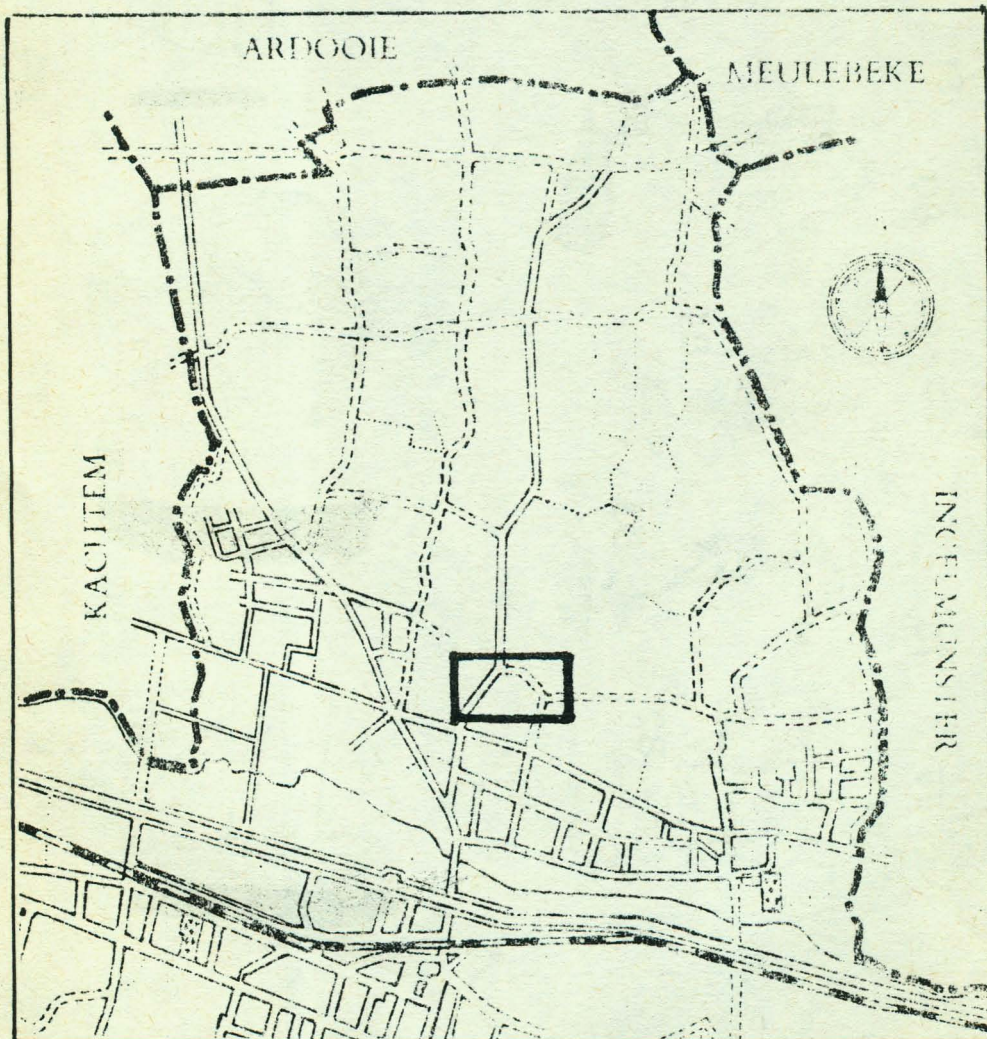
Schaal : 1/2

PE. IV.

Uittreksel uit het kadasterplan met aanduiding van de opgravingen.

A.V.

Bovenstaande kaart gesitueerd op het vroeger Emelgemse grondgebied.

opgetekend door J. Claerhout nabij een zijbeek van de Mandel. Die vondst werd wel eens in verband gebracht met de zgn. "paaldorpen", doch meer gegevens ontbreken helaas.

Tijdens de La-Tène tijd, - die periode vangt aan tussen 500 en 450 vóór Chr.- lag er langs de huidige Reperstraat een nederzetting, waarvan de sporen in 1954 helaas niet werden opgemerkt. Tussen de vondsten uit die opgravingen vonden we echter een hele reeks scherven van grof aardewerk uit die tijd. Een nadere datering is echter niet mogelijk, omdat geen enkele type kan hersteld worden.

Op het eind van de vorige eeuw werden een 10-tal graven van die nederzetting teruggevonden, waar helaas op een zeer onbevredigende wijze gepubliceerd werden. Men zal dus de grondige studie van dit grafveld moeten afwachten vooraleer men zich over de juiste datering zal kunnen uitspreken. (14)

De omvangrijkste hoeveelheid vondsten is afkomstig van een Gallo-Romeinse nederzetting, waarvan de juiste uitgestrektheid op dit ogenblik nog moeilijk te omschrijven is. Voorlopig kan uit de samenstelling van de verschillende vondsten afgeleid worden dat zij de terreinen rond en de huidige Vijfwegen, de Vijfwegenstraat, de Demeulenaere- en Reperstraat omvatte. Het grafveld ervan, waarvan een 40-tal graven werden teruggevonden, bevond zich tussen de Dorpsplaats, de Baronstraat en de Kouterweg.

Evenmin is het momenteel mogelijk een scherp afgelijnde datering geven: al het materiaal, en vooral dan het terra sigillata vaatwerk, dateert uit de tweede en de eerste helft van de derde eeuw, zonder dat een begin- en einddatum kon vastgesteld worden.

Bij de diverse aardewerkvondsten van 1954 horen een aantal importprodukten, nl. de terra sigillata uit Oost-Gallië, het governiste aardewerk, o.m. borden in Pompeiaans-roodtechniek en scherven van amphoren die allen van Spaanse herkomst zijn.

De grote meerderheid is echter lokaal : een deel ervan werd ter plaatse in open kuilovens vervaardigd naar aloude tradities.

Sporen van ambachtelijke nijverheid werden hier eveneens vastgesteld : nl. scherven van laagovens voor de produktie van smeedijzer en loodslakken. Maalsteenfragmenten wijzen erop dat het graan ter plaatse gewonnen en gemalen werd. Van een plan van de nederzetting is voorlopig geen sprake : de in 1954 gevonden afvalkuilen werden niet opgetekend en een gedeelte van het site (0) is door vroegere zandwinning voor verder onderzoek verloren gegaan. De gebouwen zelf

(waarvan uiteraard geen direkte sporen werden aangesneden) hadden het gewone uitzicht : vakwerkkonstrukties opgevuld met vlechtwerk en leem en bedekt met rode pannedaken van tegulae en imbrices.

Er zal ongetwijfeld ook veeteelt geweest zijn : de gevonden dierenbeenderen zijn echter te weinig in aantal om er goede konklusies uit te trekken.

Het grafveld van de nederzetting omvat materiaal uit de tweede en derde eeuw.

De inventaris is echter slechts gedeeltelijk bewaard en bovendien werd geen enkel plan ervan opgemaakt.

Ongetwijfeld heeft er te Emelgem ook een Merovingische nederzetting, doch afgezien van enkele haarden en één enkele scherf van een beker in 1954, werd hiervan niets teruggevonden. Het grafveld ervan bevatte een 30-tal graven, waarin aardewerk, skramasaksen, lansen, messen, umbo's, gedamasceerde gordelgespen en glazen kraaltjes werden aangetroffen. Dit materiaal is op dit ogenblik ter studie. Enkele scherven wijzen op karolingische bewoning.

Tot slot willen wij de wens uit drukken dat het archeologisch bodemonderzoek te Emelgem en omgeving zou hernomen worden (16)

PH. DESPRIET.

Voetnoten

1. DOCHY, *Geschiedenis van Roeselare, vanaf de oudste tijden tot heden*, Roeselare, 1949, blz. 21.
2. J. DE BAST, *Recueil d'antiquités romaines et gauloises trouvées dans la Flandre..etc*, Nouvelle édition, Gent 1808, blz. 321-322; Pro Cortoriaco Jaarverslag 1965.
3. Ch. Gillès de Pélichy, *Découvertes de 4 stations préhistoriques et de 2 cimetières francs aux environs de Bruges*, A.S.A.B. VII, 1893, blz. 258-261, 266-270.
Hand. G.O.K.K., Deel XXXIV, blz. 515; CH. GILLES DE PELICHY, *Notes sur des foyers de cabanes de la vallée de la Mandel*, F.A.H.B. 17de congres, Dinant 1903, blz. 451-452, 455-456; Ten Mandere, II, 1961-1962 blz. 11
4. Volledige bibliografie in M. BAUWENS-LESSENE, *Bibl. repertorium der oudheidkundige vondsten in West-Vlaanderen*, Brussel 1963, blz. 20 - 24.
5. CH. GILLES DE PELICHY, *Cimetière à inhumtion et à incinération à Emelghem*, FAHB, 12e congres, Mechelen, 1897, blz. 367-370, 370-372.

- H. ROOSENS, De Merovingische begraafplaatsen in België, Gent, 1949, blz. 41;
 A. VAN DOORSELAER, De Gallo-Romeinse begraafplaatsen in België, Doct.Diss.
 Gent, 1962; E. TRIPS, Het grafveld van Emelgem, Memorandum, 1954.
6. A. DE LOE, Stations lacustres découvertes dans les Flandres; squelette humain trouvé au milieu des restes de palafittes à Roulers, ASAB, XVIII, 1899-1900, blz. CXXII.
  7. E. Dotselaere, De oudheidkundige opgravingen te Emelgem, Het Laatste Nieuws, 17. VIII. 1954.
  8. CH. GILLES DE PELICHY, Les Stations préhistoriques de la Flandre Orientale, Ann. FAHB, Tome XI, Gent, 1897, blz. 34; M. BAUWENS-LESSENE, Bibl. Rep. West-Vlaanderen, blz. 31-34
  9. De Mandel, I, 1954, blz. 10-11.
  10. De Mandel, I, 1954, blz. 11-12.
  11. DE LAET en H. THOEN, Etudes sur la céramique de la nécropole de Blicqui. IV : La céramique à enduit "rouge-pompéien", Helinium, 9, 1969, blz 28-38
  12. H. VAN DE WEERDT, Gallo-Romeinse archeologie, Antwerpen 1944, blz. 267.
  13. P. STUART, Gewoon aardewerk uit de Romeinse legerplaats en de bijhorende grafvelden te Nijmegen, Leiden, 1963.
  14. S. J. DE LAET, Prehistorische kulturen in het zuiden der lage landen, Wet-teren, 1974, blz. 476.

Noten

- A. Motarium : brede, lage kommen, soms voorzien van een stempel op de uitgiet-tuit en sterk gelijkend op onze huidige melkteilen.
- B. Silexartefakten : zijn gebruiksvoorwerpen, vervaardigd uit afslagen van vuursteenknollen. Dank zij een bepaalde slagwijze kon men van vuursteenkeien lange splinters (klingen) afslaan, die verder bewerkt werden voor meer specifieke doeleinden (bv. pijlpunten).
- C. Incineratie : lijkverbranding. De nog resterende beenderen werden vervolgens in het graf geplaatst, samen met aardewerk, glas.
- D. Inhumatie : lijkbegruving waarbij het stoffelijk overschot met of zonder beschutting aan de aarde werd toevertrouwd.
- E. Skramasaks : kort zwaard.
- F. Umbo : centraal geplaatste en uitstekende schildknop die meestal uit metaal vervaardigd was.

- G. Fibula : veiligheidsspeld uit die periode
- H. Amfora : grote voorraadspotten, welke voor het vervoer van vloeibare koopwaar of aan bederf onderhevige spijzen als wijn, olie, ingelegde vruchten, vis ..enz., werden gebruikt.
- I. Mortaria : meervoud van mortarium.
- J. Die stempel kennen we ook te Bavai, Kortrijk en Harelbeke.
- K. Siderurgie : aan de hand van kleine, met de hand gevormde oventjes werd ter plaatse arm moerasijzererts gesmolten en verwerkt tot smeedijzer. Die ovens hadden het uitzicht van aarden schouwen, ongeveer 1 m. hoog en 25 cm. breed en werden gemaakt uit grauwe klei, gemengd met plantaardige materialen zoals stro en graankorrels. Van die nijverheid werden zowat overal in Vlaanderen sporen vastgesteld.
- L. Arkosen : groep gesteenten.
- M. Konglomeraten : groep gesteenten.
- N. Kling : lange splinters, afgeslagen van silexknollen.
- O. Site : oudheidkundige vindplaats

Graag dank ik de heer J. TANGHE, voormalig gemeentesecretaris van Emelgem, de heer Hugo THOEN (R.U.G.) die de terra sigillata nakèek; de E. Heren Pastoor en medepastoor van Emelgem, die het terrein aan de Reperstraat beheren en de heer André DEMEURISSE van de heemkundige Kring "TEN MANDERE" te Izegem.

NOG OVER IZEGEMSE HEELMEESTERS 3

DOOR E. SEYNAEVE.

In de vorige nummers 18 en 19 van Ten Mandere werd er gesproken over de vroegere Izegemse heelmeester.

Nu werd er in de kerkarchieven, gedeponoord in het R.A.K., een akte ontdekt waarin een tot hiertoe onbekende chirurgijn vermeld wordt. Het gaat hier om een pikante situatie tussen twee heelmeesters van stad.

Hier volgt de tekst van de akte uit het R.A.K. (Kerkarchieven - Izegem, volgnummer 6) :

"Compareerde voor mij Joannes-Franciscus Lust, pastor in Iseghem, in persoonen marij van den broucke, wed^e van Augustinus, gesworen vroede vrouwe binnen dese prochie, jacobus senaevē fs Adriani oudt omtrent de 70 jaeren, Isabella clare brabant huysv^e van Ignatius Carrē oudt omtrent de 31 jaeren, ende maria theresia de meestere huysv^e van francis La housse out 25 jaeren, dewelcke eenpaerelijck verclaerden ontboden geweest te hebben ten huijse van judocus heijman, chirusijn wonende binne dese prochie, aldaer gevonden hebben in baerens noodt sijnne dochter met name Anna maria heijman, en mits sij aldaer ontboden sijn geweest om kennisse te geven van de waerheijd als oock boven dien de voors^e vroedevrouwe om de selve anna maria heijman bij te staene, verclaeren voor waerachtigh, naerdad de voorn^e vroedevrouwe haer geseijdt hadde dat sij haer kint dat sij stont te baeren valselijck en moghte opleggen, dat haer verdommenisse daer aen dependeerde, verclaeren gelijk sij doen bij dese dat sij de voors^e anna maria heijman joenge dochter hebben hooren seggen dese volgende worden in haeren uittersten noodt voor het baeren, dat sij noijts met imant hadde gehadt de minste vleeschelijcke conversatie als met heer en meester pieter jacobus van Landeghem licentiaet in de medecijne, alle het welcke de voors^e anna maria heijmans tot tweemaal toe heeft gedeclareert op haer saligheijdt en conscientie, ende den waeren vader te sijnne den selven pieter jacobus van Landeghem van het kindt dat sij stont te baeren, alle hetwelcke sij attestereen van desen dagh van haer gehoort te hebben ten huijse 81

van haer vader judocus heijman, ende naer lecture hier van gedaen hebben hier bij gepersisteert, ende gedeclareert hetselve diesnoodt sijnde, ofte ansocht sijnde onder eedt te bevestighen.

Aldus gedaen binnen Iseghem desen sevensten Augusti 1750.

t' mercq van marij van den broucke

't mercq van Jacobus Senaeve

Isabella clara brabant

marie thresia de meestere

F. Veijs onderpastor tot Iseghem presenti het passeren desen act als oock den onderschreven

present Carolus franciscus van de kerck hove ('t mercq van)

J. F. Lust pastor in Iseghem (1)

---

(1) R.A.K. Kerkarchieven Izegem, volgnr 6

DE KASTEELDREEF EN HET BAERTSHOF

DOOR JOZEF BOURGEOIS

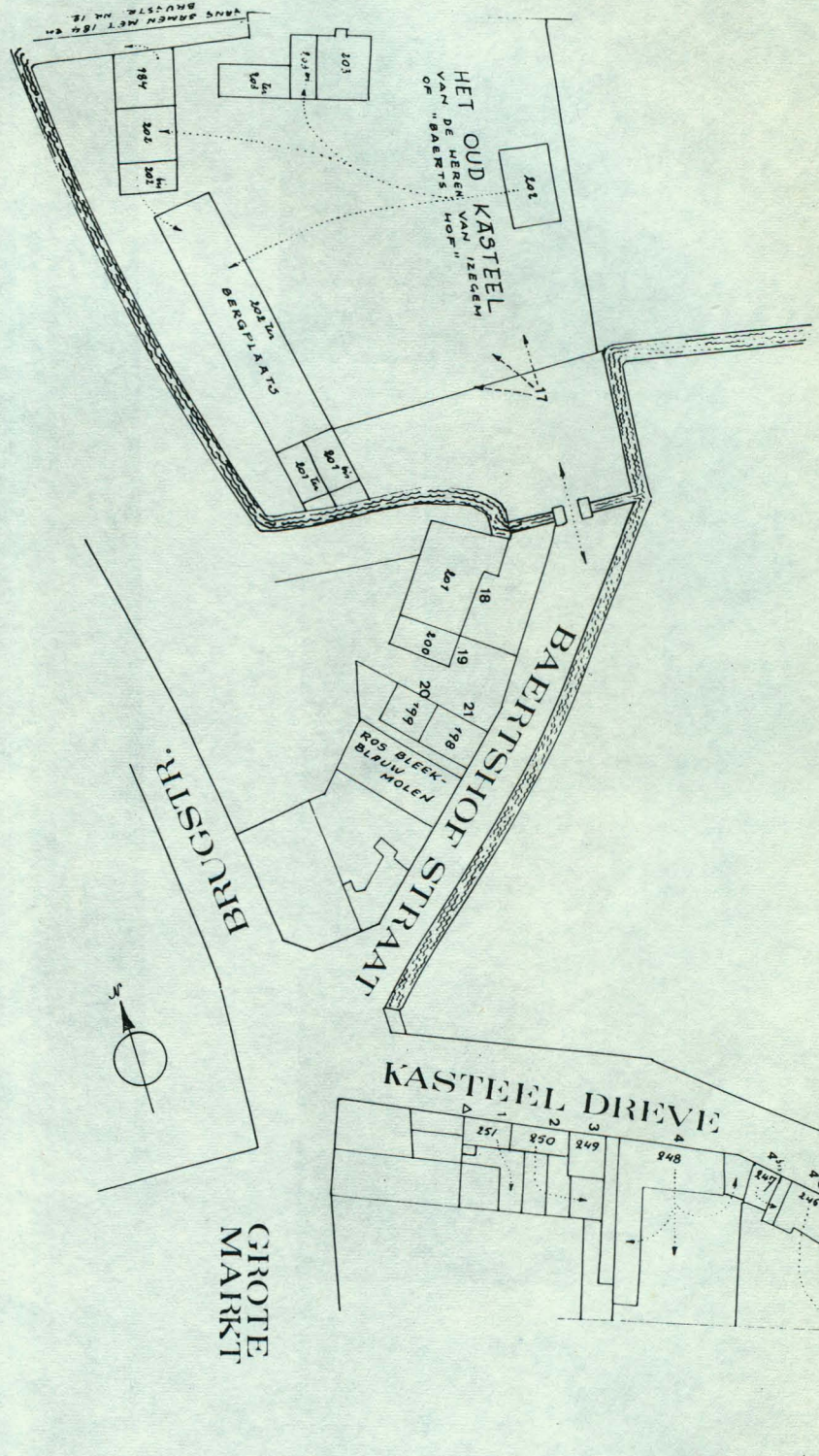
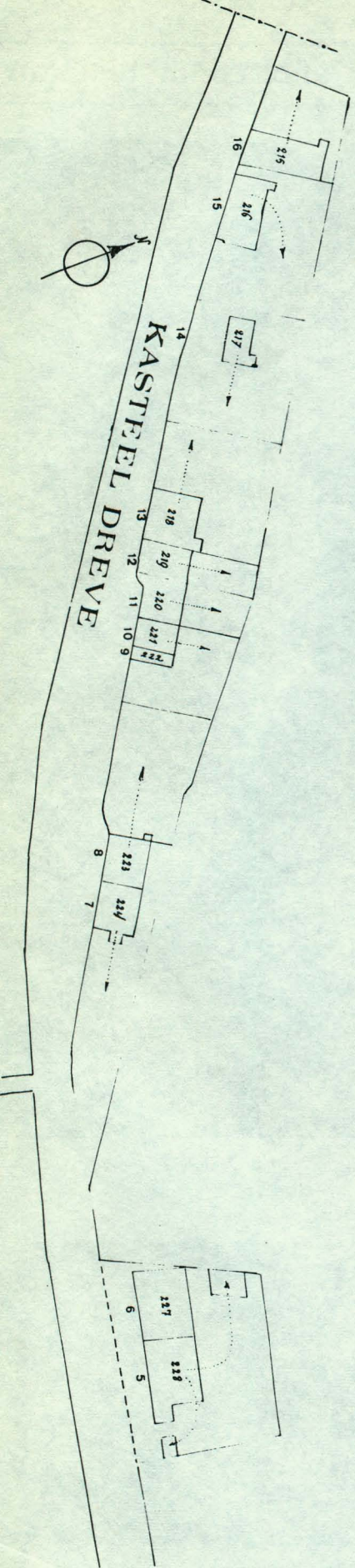
Twee afzonderlijke straten. De nummering begint op de hoek van de Grote Markt naar het kasteel de Pélichy en terug naar de oude Herenhofstede (nu spoorweg en goederenmagazijn) en terug naar de hoek van de Brugstraat.

Kad.nr	Eigenaar	Huisnr	Bewoner
251	Felix VANDEWALLE, koopman	1	VERHELLE Petrus echtg. Naert Sophie, schoenmaker
250	idem	2	AZOU Modestus echtg. Cappel- le Marie Therese, werkman
249	idem	3	EECKHOUT Joseph echtg. Buyse Coleta, werkman
248	QUAGHEBEUR Dominicus, heelmeester	4	QUAGHEBEUR Dominicus, echtg. Hinnekindt Amelia, heelmeester en RUYFLET Victoria en WAYEN- BURGH Coleta, vroedvrouwen
247	idem	4bis	WANCKET Louis en Henri en RUYFLET Carolus, echtg. Wyck- huise Eugenie, schoenmakers
246	idem	4ter	DEJONGHE Joseph echtg. Van- tieghem Coleta, werkman
224	VANPACHTENBEKE Maerten	5	GITS Guillaume echtg. Van- steenkiste Catherina, hovenier
227	idem	6	VANPACHTENBEKE Martinus echtg. Verscheure Marie Jacob, werkman
224	SABBE Eugene, winkelier	7	NEIRYNCK Joseph echtg. Lemie- re Dorothea, spinner
223	idem	8	VANHOUTTE Joannes echtg. Hoornaert Theresia, werkman
222	DISCH VAN ISEGHEM	9	Wed. Josephus HOORNAERT en zoon Alexis, spinner

Kad.nr	Eigenaar	Huisnr	Bewoner
221	DISCH VAN ISEGHEM	10	VERMEERSCH Jacobus echtg. Merrecht Marie, spinner
220	WED. DESSAUVAGE Jan	11	VANOUTRYVE Louis echtg. Ide Francisca, werkman
219	idem	12	Wed. Jan DESSAUVAGE, wolleverwers
218	Kinderen BAERT, landbouwers	13	BOURGUIGNON Francis echtg. Vermeersch Victoria, werkman
217	idem	14	Wed. Petrus VANSTEENKISTE en VANHUYSE Joannes echtg. Vansteenkiste Godelieve, hoedenmaker
216	Wed. Jan BEERLANDT	15	Wed. Joannes BEERLANDT, spinners-wevers
215	idem	16	CORTEVILLE Joannes, echtg. Oertschot Marie, zager
202 - 203	(BAERTSHOF - oude	17	<u>BAERT</u> Theresia, Isabelle en
202 bis	Kasteelhoeve)		Maria, landbouwers
202 ter	Hertog van AREN-		VANDEBUSSCHE Bruno, landman
203 bis	BERG		enz. schaapherder. Twee paardenknechten, drie knechten en een meid
203 ter			
201	DENYS Jan, Beveren(Leye)	18	VANTOMME Petrus echtg. Sette Genoveva, werkman
200	idem	19	SNOUCK Isabelle wed. Kesteloot Franciscus, naaister
199	idem	20	Wed. Franciscus SETTE
198	idem	21	STRYNCKX Petrus en kinderen, werkman

GROTE
MARKT

KASTEEL DREVE

BAERTSHOF STRAAT

KASTEEL DREVE

BRUGSTR.

HET OUD
KASTEEL
VAN DE HEEREN
VAN IZEGEM
OF "BAERTS"
HOF

BENG-PLAATS

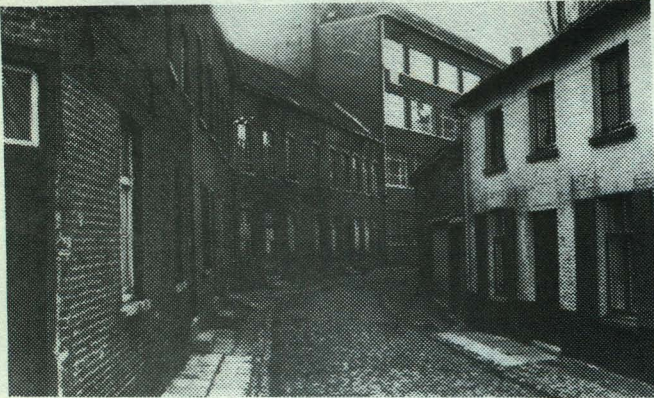
ROS BLEEK-
BLAUW MOLEN

VANG GRAMEN MET 1/84 5M
VANG BRUGSTR. N. 1/2

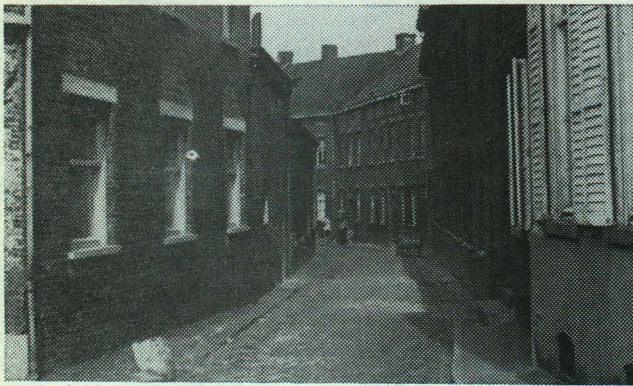

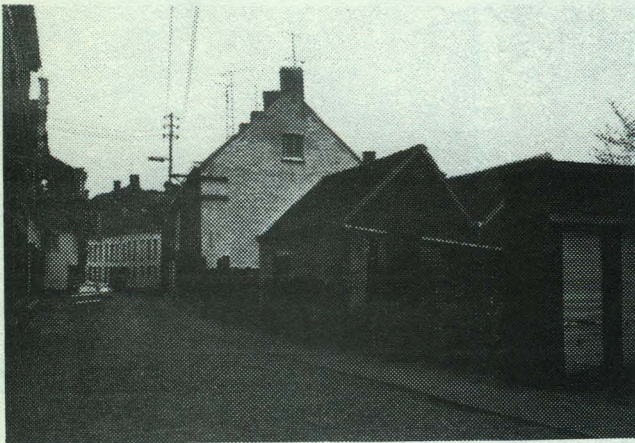
STRATEN VAN VROEGER EN NU : BAERTSHOF EN KASTEELSTRAAT

1960 — BAERTSHOF, vanaf Goederenstation.

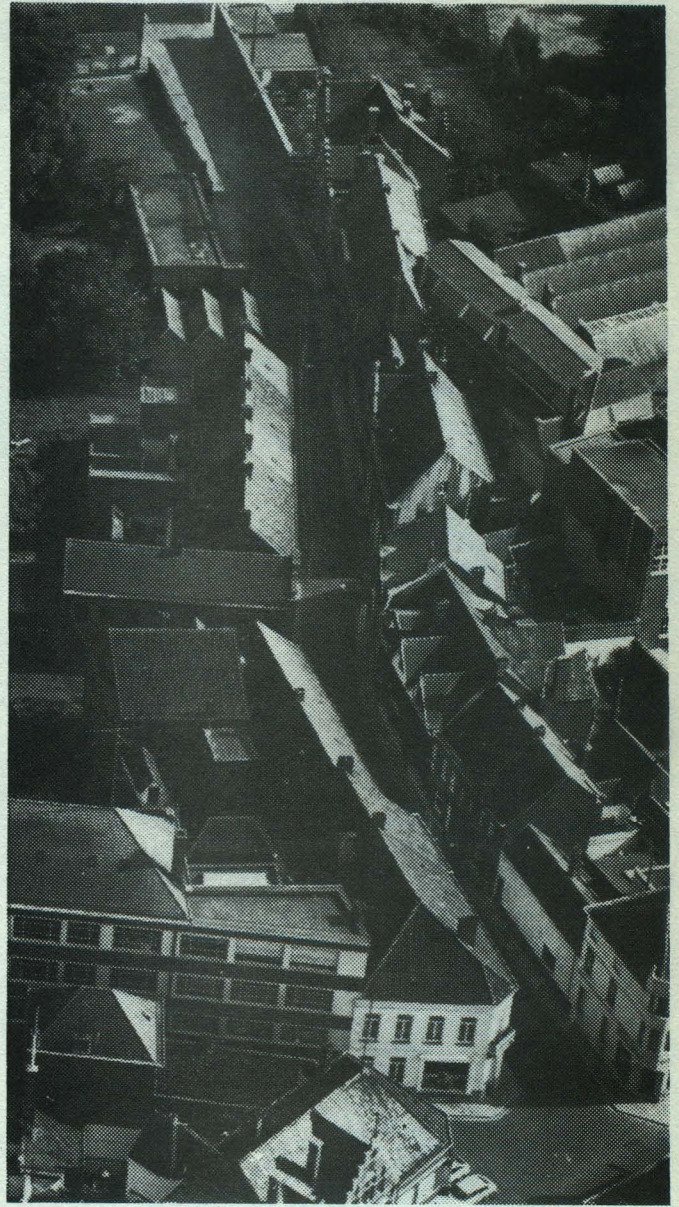
1935 — BAERTSHOF, vanaf de Grote Markt.

1972 — KASTEELSTRAAT.

1973 — KASTEELSTRAAT met NEERVEUST.

31.08.1972 — KASTEELSTRAAT.

1935 — DRUKKERIJ STROBBE op de hoek van BAERTSHOF en KASTEELSTRAAT.

LOSSE NOTA'S OVER DE HEERLIJKHEID VAN STEELANT.

DOOR JOS. BOURGEOIS

- Jonckheer Jacques van Steelant oudste zoon feodaal Jonckheer Joos van Steelant en Jonckvrouwe Margriete Wecksteen (*Rijksarchief Brugge - oud archief Rumbeke. Passeringen onder Rumbeke 1642-1646 - 10/11/1642*)
Hij was houder van het leen Wervickhove (onderleen van 't graafschap Rumbeke - thans hofstede Dessauvage) in 1642 verkocht aan Jonckheer Jan Becue voor 28.025 guldens.
Enkele optekeningen waar de naam in voorkomt doch waar geen verband met de heerlijkheid Steelant kon gevonden worden.
"Te Loppem bij Brugge in de middel van de kerke een blau sêpulture waarop "Hic jacet Plus de Steelant dnus de Lophem qui obiit 1270"
(*Epitaphes de Flandre door Bettune 1900 bl 315*)
- Rougier van Steelant mijnheere Jans suene van Steelant, ruddere obiit 1381
(*Epitaphes de Flandre*)
- Dezelfde Epitaphes, blz 244, Rousselaere. In den choor beneden licht Charles van Steelant bailliu van Rousselaere obiit 1556 ende Jonckvrouwe Marie VAN STAVELE zijn eerste wijf daer hij hadde : Adriaen, Thomaes ende Adolphe obiit 15... (*1559 selon les manuscrit de Mr St. Genois*). Hij was van de Steelants.
- WAPEN : In zilver met een keper en een uitgetande zoom van keel (= wapen van KORTRIJK)
- In het archief van het Seminarie te Brugge
Fichen abdij van den Eeckhoutte, pak III 86 "De schepenen vande vrijen Jan van Steelant (10-4-1350)
- Pak III nr 96 : Pieter van Steelant capelaen te Sinte Cornelis in Brugge
- Pak V nr 147 : Hellin van Steelant ruddere... schepene van de Vryen.
- In schets eene geschiedenis van Rousselaere door Frans Depotter 1875 blz.19

"Item betaelt Boudin van Steelant"

blz.99 - Karel van Steelant baljuw van Rousselaere (*in 1545*)

blz.216 - "voorts zag men in het koor de tombe van Karel van Steelant, baljuw van Rousselaere overleden in 1556 echtgenoot van Marie van Stavele.....

Wat verder was het graf van Agnes van Steelant dochter van Jacob die in het huwelijk getreden was met Robrecht van Langhemeersch gestorven 29 september 1552.

Nog Adrienne van Steelant dame van Sweveseele in 1524.

Al deze inlichtingen werden verstrekt door Jos Delbaere uit Rumbeke.

Er is na 1653 geen spraak meer van Steelant zelfs in 1653 nog maar vaag van CAESTRE (*Alleen een deel van Coppershofstede wordt toegewezen aan Caestre*)

Ik heb de indruk dat, wat later Rumbeke genoemd werd, voordien CAESTRE was. (de heeren van Rumbeke waren in de eerste plaats heren van Caestre) en dat wanneer de heren van Rumbeke graven van Rumbeke werden, de naam van Caestre eenvoudig ~~w~~egviel om plaats te maken voor Rumbeke (?)

Ook Steelant komt niet voor op de lijst der heerlijkheden en leenen van 1786, doch alleen Rumbeke.

BRUNO ACX

SCHOENMAKER EN GELEGENHEIDSDICHTER

DOOR R. BEKAERT

De Diericks zijn algemeen bekend en worden meestal besproken als men over het vroeger schoeiselambacht handelt. Over Bruno Acx wordt echter gezwegen omdat velen niet weten wat hij in zijn leven tot stand gebracht heeft.

DROEVIGE JEUGD - EERSTE HUWELIJKSJAREN

Bruno Acx werd geboren te Rumbeke op 25 januari 1863. Pas 7 jaar stierf zijn moeder in een kinderbed. Een jaar later stond hij, daar nu ook zijn vader gestorven was, samen met enkele broers en zusters, alleen op de wereld.

Hij ging naar school tot aan zijn eerste communie (toen 12 jaar). De kinderen, broers en zusters werden hier en daar uitbesteed om te werken. Een oudere broer werkte in de Franse grensstad Haluïn als jacharwever. Bruno moest ook aan het werk en trok met die broer mede om ook te leren weven. Doch toen zijn broer naar de troep moest, besloot een oom uit Gullegem, die een soort voogd was, dat een verblijf in den vreemde voor een jongen van 14 jaar ongewenst was. Aldus kwam Bruuntje te Izegem om te leren schoenen maken, terwijl hij bij twee ongehuwde tanten zou inwonen. Gans het boek van Bruno Acx is zijn eigen levensbeschrijving vanaf de dag dat hij te Izegem aankomt. Niet alleen zijn schoenmaker worden heeft hij beschreven maar hij bracht ook bouwstenen aan voor de algemene geschiedenis van Izegem.

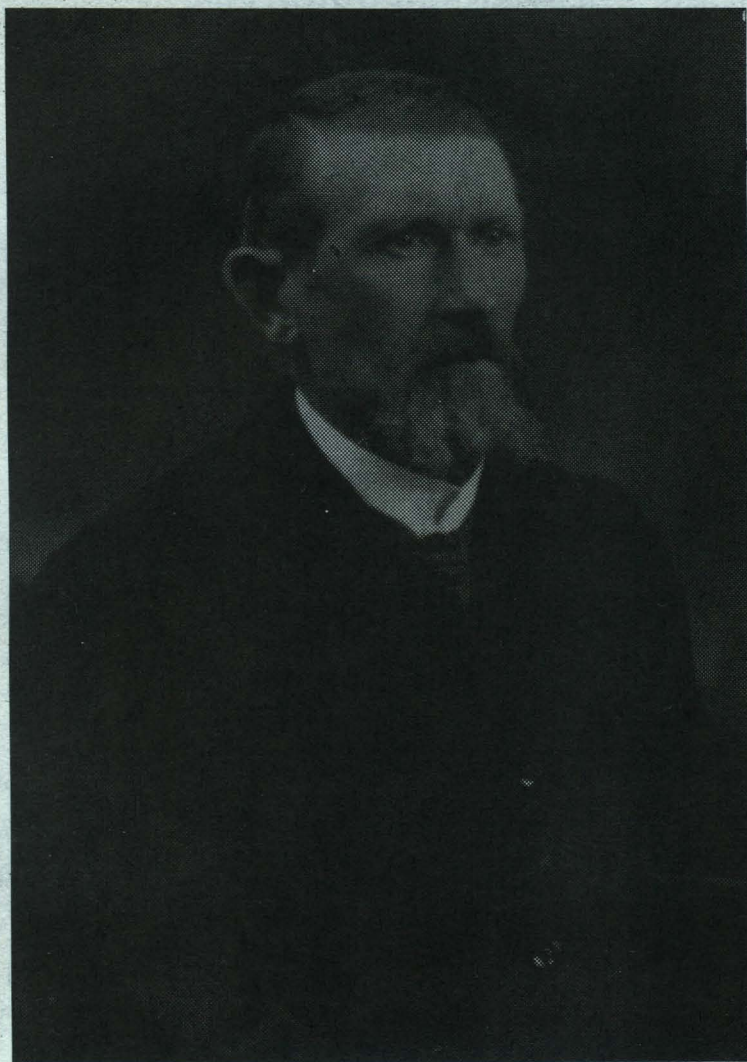
Veel herinneringen uit de eerste jaren had hij niet bewaard, tenzij dit van verdriet en ellende. Later zou hij dichten :

*"Waar is 't huisje,
't oude kluisje,
Aan mijn kinderhert verkoren,
Met zijn oude scheeve deuren,
En verstorven stooien dak,
Waarin 't eerste nestje stak,
In zijn oude en nieuwe leuren.
Hoe en waar werd ik geboren ?*

FIGUREN VAN BIJ ONS.

BRUNO ACX
Schoenmaker & Gelegenheidsdichter.
" Rumbeke 25 januari 1863
+ Izegem 21 oktober 1948

En denkend op de vroege dood van vader en moeder, voegde hij erbij :

*"In mijn huisje,
't schamel kluisje,
kwam mij eens de klok verkonden,
En nog wel ten tweeden male.
Ach, mijn hert wat droeve wond,
Dat hun grafkuil open stond."*

Bruno trouwde met Marie-Florine Van Daele, meid bij de griffier De Vos. Bij de familie De Vos heeft ze een aangename jeugd gehad, tijdens haar achtjarige dienstitijd. Na hun huwelijk woonden ze een paar maanden in de Gentstraat, daarna in de Slabbaertstraat tot ze dan een gerieflijk huisje vonden in de Kasteelstraat, waar er zes kinderen ter wereld kwamen.

KARAKTER - MENS EN DICHTER

Hij was een eenvoudig, naarstig en goed schoenmaker en huisvader. Eerder ingekeerd was hij niet zoals de andere mensen van zijn stand. Op aandringen van van een vriend en reeds op gevorderde leeftijd begon hij aan het schrijven van zijn leven. Dit handschrift is bewaard gebleven en droeg als titel : "*Hoe ik schoenmaker werd.*" Wij mogen gerust zeggen dat het een merkwaardig werk is, niet geschreven door een historicus die de geschiedenis van een ambacht te boek stelt, maar geschreven door een werkman die de zaak zag vanuit het standpunt van de schoenmaker die zelf met beide voeten in de stiel zat. Een van zijn geburen, de heer Emiel Gits, een jongen van 16 jaar die school gelopen had, werd zijn vriend. Ze zochten elkaar op en spraken over boeken. Hij getuigt ergens van Bruno : " 'k Heb Bruno dikwijls horen zeggen, de mensen verstaan mij niet. Ze zijn niet vatbaar voor kunst, 't moet ofwel zijn van sport, feesten of drankpartijen....."

Bruno Acx was lid van de Xaverianen (Ciskes) en ook van de St. Crispijngilde (in de congregatie). Overal bleef hij een onbegrepen zoeker en dromer. Velen echter zochten hem op om brieven te lezen of te schrijven, in 't Frans als in het Vlaams. Wij vinden zelfs bewijzen dat hij een brief opstelde voor een gebuur en gericht tot de minister, om genade te bekomen voor een misdrijf. Voor Jacques De Busschere heeft Bruno de opschriften van de graven der oude bekende families opgenomen.

Hij was een voorbeeldige huisvader en een nauwgezet en stielbewust werkman. Zijn vrouw was dapper en levenslustig. Hij was eerder schuw en teruggetrok-

---

DE TANTES DIE HEM OPVOEDDEN.

COLETA ACX
° Izegem 19 oktober 1814
+ Izegem 17 februari 1909

NATHALIE ACX
° Izegem 20 januari 1820
+ Izegem 9 maart 1879

ken van aard, een soort dromer. Hij voelde zich geneigd tot dichtelijke ingekeerdheid, zodat men hem weinig kon vinden in grote volkbijeenkomsten, in herbergen of op feestelijkheden.

In "De Neerveust" waar vroeger 't hof "De Stalen Handboog" stond in de Kasteelstraat, woonde zijn vriend Emiel Gits. Emiel was DE VRIEND van Bruno. Waar hij elders onbegrepen en miskend als een zonderling werd aangezien kon hij bij zijn vriend naar hartelust praten over boeken en dichten. Bruno eens zijn leertijd voorbij, leerde zelf aan verschillende jongens het schoenmaken o.m. aan Gerard Thibau, zoon van Edmond Thibau-Bral wiens tweede zoon, Pierre, klassieke philologie studeerde. Deze Pierre werd gedurende de oorlog 14-18 leraar aan de universiteit van Gent. Bruno had in hem een nieuwe vriend gevonden die hem nader bracht bij de kennis van de dichtkunst. Als vrucht van deze vriendschap en van talrijke besprekingen met Pierre Thibau schreef Bruno later "Over dicht en rijm" in twee delen (40 blz.)

Midden zijn arbeid mijmerde hij over de natuur en zijn omgeving, over de mensen de dieren en de bloemen. Om beter Bruno Acx te leren kennen, volgt hier het begin van zijn eerste deel uit "Over dicht en rijm".

"Indien het mij geoorloofd is zou ik uwe aandacht willen vestigen om u aan te wijzen wat er mij zooal bewogen heeft, om mijne gedachten in verzen uit te drukken en wat er daartoe noodig is om dat te kunnen bewerken zooals het redelijk behoort.

Het weze daartoe noodzakelijk u in te lichten dat er rondom onze omgeving stof te bewerken is, zoo men er maar door inwendige gevoelens van snapt en volgens de regels der versleer, in harmonie en melodie, in zang en zwier de gewaarding zijns geests weet uit te drukken; nochtans is het zeer gevoeglijk en eigenaardig schoon wanneer men onze eigene taal en eigen zeden daartoe aanwendt, vooral mag er niet een eigen dunk van bekwaamheid erin tentoongesteld worden, die zichzelf daarin verheft vernedert zich, 't is strijdig tegen den tweeden en derden persoon wat een floers werpt op zijne kunst, en zijn persoon hierom vernedert; dat indachtig zijnde heb ik in een gedicht mij zelven te rade gegaan en gezien wie er onder mijne muts zat, en diensvolgens mij daarvan gezwicht want eene spreuk zegt : die zich verheft zal vernedert worden, dit was de beweegreden van mijnen inzet die ik in versjes bewerkt heb. Het luidt als volgt :

Kleene vogels maken kleene nest

doen wel geerne groot maar ook hun best,
't zij hun liedje kriecht of krest
in des vogels wingewest
't is nog schoon ten lange lest.

Eene reeks blikken op de natuurschoonheid geven een klaar gedacht hoe dat een natuurkind met de natuur leeft en speelt, treurt en droomt en hunkert om buiten naar open lucht waar het met volle longen ademt en, onbewust popelt zijn jong hertje van de nog nooit geziene schoonheid, en later getemperd door een nuchter gevoel om een onzichtbaar iets die de leiding in handen heeft, en men zich gedwee aan eene wilsbeschikking te gedragen heeft."

Bruno drukt hier werkelijk uit hoe hij bewogen door allerlei dingen in natuur en omgeving als het ware gedwongen wordt om het neer te schrijven. Hij hield ervan bij bijzondere gelegenheden versjes te maken.

ZIJN WERKEN.

Toen Baron Karel Gillès de Pélichy, na een langdurige ziekte in Frankrijk weerhouden te zijn geweest, zijn intrede deed binnen Izegem, maakten de inwoners van de Kasteelstraat een praalboog en Bruno maakte het gelegenheds-gedicht, waarvoor de baron hem persoonlijk kwam bedanken. Ook in "De Izegemnaar" en in de "Gazette van Iseghem" liet hij zijn pennevruchten opnemen. Twee bundeltjes gelegenhedsdichten in handschrift bleven bewaard : "Van mijn deur tot mijn gebeur" (71 blz.) en "Gedichten" (44 blz.).

Zijn voornaamste verdienste zal blijven : "Hoe ik schoenmaker werd, of het leerlingenwezen onder de schoenmakers eertijds." (204 blz.)

Zijn voornaamstewerk : "Hoe ik schoenmaker werd" was nooit bedoeld om uitgegeven te worden. Het is echter wel verschenen in "De Mandelbode" in 1952. Daarvoor zorgde E. H. J. Geldhof.

In het voorwoord van zijn handschrift schrijft Bruno : "Het is mij geenzins bedoeld de leerwijze van toen en later uiteen te zetten maar wel hoe men eertijds daarin te werke ging en wat de gebruiken waren.

Mocht dit pover werkje bij gelegenheid op de eene of andere van zijn bladzijden eens aan iemand van eenig nut zijn, dan ware ik uit ter herten voldaan."

Het geheel is het spannend verhaal van een man die nauwgezet verhaalt, hoe
94 hij bij Fleeterkes, zijn leermeester-schoenmaker belandde in blauwe kiel en

op kloefen, komende van zijn oom uit Gullegem. Hij moest eerst naar zijn tanten die in Putjes straatje (Ommegangstraat) woonden. Een straatje, zegt hij, van misschien geen twee meters breed, met brede diepe wagenslagen, een modderpoel bij slecht weer. Hij vertelt zijn ganse tocht en zijn intrede in Izegem, met bijzonderheden die nu wel van historische waarde zijn. Men vindt er zeer belangwekkende gegevens over de stad, de levenswijze van de mensen, de gereedschappen van de schoenmakers, de zondagsschool, de schoenmakersfeesten, de eigenaardige mensen uit die tijd, de vertellingen over spoken en toveren, de liedjeszangers, de kermis te Izegem, de lonen en prijzen, de belleman, ziekten die de stad teisterden, de bazen in de schoenstiel, tentoonstellingen, de gilden, opkomst van het fabriekwezen, enz...

Het boek zonder enige pretentie geschreven kan heel zeker zoals de schrijver het hoopte voor velen van nut zijn. Het klinkt soms zo pittig dat ik er mij niet kan van weerhouden hier een deeltje over te nemen. (blz. 18 - 19) Aangezien Bruno nog een beginneling was in de stiel, moest hij vooral veel toekijken hoe het eigenlijk moest en binst die tijd, zegt hij, leerden ze mij vermaarde Izegemnaars kennen.

" Jan en Saerlowie Schijterie, Krokke dju, Tutte Zandt, Sieske 't is ne kattere, Seven Schusse, Roste Kesteloot, Sieske Mariëntjes, en nog andere. Ook merkwuurdigde vrouwen waaronder ene die dagelijks langs de bane was en haar stiel uitoefende met hier en daar in een lands kapelleke slaapmutjes en koffiezakken te maken; andere die 's nachts heimelijk op ronde gingen om kindjes te betoveren; andere die tenhuize gingen waar men een betoverd kind had en aanwees in welk klooster en door welke pater men het kwaad kon verjagen. Nog andere waren er die hoger geleerd waren. Deze gingen op aanvraag naar zieke kindjes als men niet wist wat er scheelde. Zij onderzochten dan het kind; geleeke hun buikske op een konijnenbalgske, het had de koeke (jaren later ging men nog naar Kortrijk, naar het kelderke Gods om te dienen tegen de koeke en het hertegespan. Men kocht een koek die werd er gezegend en men moest hem opeten in negen dagen en gedurende die novene bepaalde gebeden lezen). Als het kind kreunde bij het onderzoek, het had het vuur in het balgske. Met de twee vorenste vingers over zijn hertje gestreken en ontwaarde men een putje : het had het hertegespan. Daar was nog te Iseghem Rooske Goëbloed - een zeer godvruchtig vrouwe in zijn bedaarde jaren. -Dat vrouwtje werd in dergelijke gevallen te voet gevallen om dat te gaan afdiene. Roosje wist steeds

waar het daarvoor heen moest om alle ziekten af te dienen en wat het moest mee hebben om te offeren."

Aldus vindt men menig pittig verhaal die intussen de atmosfeer van die tijden schetst. Aldus het verhaal van : "Zwarte Bourgeois" een schoenmaker die voor kalanten wrocht en woonde in de Roeselaarsestraat rechtover de ingang van de Ciskes. Of nog : "De goede tijd der krotwoningen" met één enkele plaats, die dienst deed als keuken, wasplaats, werk- en eetplaats en speelplaats voor de kinderen bij slecht weder.

Hij vertelt hoe hij weggezonden wordt uit de congregatie, wat als gevolg heeft dat zijn beide tanten, ook wel gedeeltelijk omdat ze zelf moeilijk rond komen, hem terugzenden naar zijn oom, de timmerman te Gullegem om daar te leren timmeren. Hij gaat te voet naar zijn oom, mag er blijven eten en moet dan terug naar Izegem en aan de tanten vertellen dat ze hem wel kunnen houden met die tachtig frank die hij hen overmaakte na de venditie. (Waarschijnlijk gaat het hier om geld hen overgemaakt na de venditie bij het afsterven van de ouders.)

Bruno was dus terug in Izegem bij zijn baas. Hij beschrijft hoe men op een zeer primitieve manier leesten maakt met zaag en broodmes, hoe men stilaan de knepen van het vak leert, veel meer door kijken en doen dan door de lessen van de baas. Izegem kermis is weer een ander onderwerp. Hij leert ons de schoetuitennoveendrinkers kennen : Dins, Moljen, Klavers, Diezen van de stoel-pietjes en enige andere compagnons die van de kermis een drinknoveen maken. Dat waren stuk voor stuk goede manswerkers die voor een winkel werkten. De meisjes en jongens die deel uitmaakten van de congregatie waren bang om op de kermis gezien te worden in koppel. Er was zelf rond de markt een bespiedingsdienst en men vreesde erge gevolgen. En toch zegt Bruno na de kermis gingen veel koppels naar de pastorie.

Op dat vrijersgebeuren dicht hij dan ook het volgende gedicht :

Het was omtrent de noen,
een stonde nog daarna,
van 't paar nog jong en groen
dat ik vertellen ga.

Bij hek en haag en populier
stond eenen jongeling de wacht,
Wijl zachtjes suizende de zefier

met zonneshijn zijn groeten bracht.

Een meisje kwam aldaar,
op lichte, lichte voetjes,
met donkerrood bruin haar,
en 't aangezicht vol sproetjes.

Hij bad het meisje wat te staan
en 't meisje ging zijn wil voldoen,
hun goochelspiegel hielp daaraan
want 't ging van beiden zoen op zoen.

Plop... hunne vreugde was gestremd,
want door het zwellen van de gal,
riep zijne moeder kwaad gestemd :
" 't is ik die hier nog tellen zal !"

En alsmeteens ze kwispelkwast
met d'hand de vingers en de duim.
die kloek op zijne wangen past
en weg was hunne liefdeluim

Het meisje trekt dan doezlig, stil
bevangen naar haar huis,
en 't vond daar ook al iets op til
van binnen in zijn huis.

't ging van zijn flietse fletse kletse,
zoveel als van de roē
uw schoone liefde ik plet ze.
En moeder gaf om toe.

Gedurende de lange winteravonden deed men vertellingen uit grootmoeders tijd en Bruno verhaalt wat hij allemaal hoorde over waternekkers, doodkeersen, nachtbellemans, kerkhofhonden, weerwolven, weerkeersels, doolkruid, toverheksen en andere griezilverhalen.

Toen Bruno zich bekwaam achtte om schoenen te maken ging hij bij een ander werken in de Kruisdreef. Hij kreeg werk bij een baas in de Roeselaarsestraat recht over de Wijngaardstraat. Hij zorgde voor een zakboekje om werk aan te tekenen. Hij moest ook een livret hebben. Dat was een klein boekje kosteloos

op het stadhuis afgeleverd met het handteken van de burgemeester met de wettelijke bepalingen tussen werkgever en werkmán. Geen enkele werkgever mocht een werkmán aanvaarden, die aan de werkgever die hij verliet niet gans voldaan had. De werkgever die men verliet moest op de laatste bladzijde van de livret de datum van binnenkomen en van vertrek vermelden en eronder : "voldaan den.." en zijn handtekening. Als er nu een goede werkmán bij een andere baas ging werken, vroeg deze : " Hoeveel weegt gij ?" "Twintig kilo, vijftig kilo, of zoveel kilo." Die vraag betekende eigenlijk : "Hoeveel schulden hebt ge nog bij uw baas". Indien de nieuwe baas hem wilde houden voldeed hij eerst de schuld.

Verder vertelt hij de opkomst van het machienewerk (Pol Decoene) en hoe de schoenmakers er geen goed oog in hadden en hun toekomst bedreigd waanden. Hij vertelt de oproer van de schoenmakers en het vertrek van Pol Decoene naar Antwerpen.

Over zijn huwelijk en huisgezin, loon, ziekte, tegenspoed en dood onder de kinderen schrijft Bruno een paar bladzijden op een dichtertelijke manier, maar die ons een goed beeld geven van de armoede die toen heerste.

LATERE LEVENSIJAREN.

Ook Bruno moest nu naar een fabrikant om werk te vinden. Lange tijd werkte hij voor de gebroeders D. F. Na enige tijd werden handwerkers nog slechts gebruikt in een paar grote fabrieken. Gedurende de oorlog 14 - 18 verviel de schoennijverheid in Izegem en trachtte na de oorlog zich weder op te richten. Het duurde echter lange tijd vooraleer er voldoende werk was en Bruno trok naar Brussel om te werken. Later keerde hij terug naar Izegem, kreeg met tussenpozen werk.

Hij eindigt zijn boek met een opsomming van de schoenmakers uit zijn tijd, en zegt : "Op acht en zestigjarige leeftijd, na 54 jaar op stiel geweest te zijn vergaarde ik mijn lappen en leesten en werd ik rentenier terwijl ik lustig zong :

*'k Mag thans lijk oude Jef en Gusten
Op alle bei mijn oren rusten,
En in kommer van 't bestaan
Laat ik de wereld graag begaan.
En is hij dof of mat of moe :*

*Ik rust en 'k krijg drie centen toe.
Ben ik op mijnen wandeltoer
loer, loer,*

*Naar vogel, bloeme en zonnescijnen,
Of luister naar de felle wind
Naar wolken drijvend vleugelsnel
wel, wel*

*Dan zeggen mij de capucijnen
Gaat boven sterre en wolke en wind
Met ons, uw eeuwigheid wel,
snel, snel.*

Drie jaar na W. O. II, in 't najaar, op 21.10.1948 stierf Bruno Acx te Izegem na een leven van werk en strijd, van zang en rijm.

NAWOORD.

Dit wil een zeer korte schets zijn over Bruno Acx. Ik heb gebruik gemaakt van het dossier DeJan en van de werken van Bruno zelf. Die werken kan men vinden in het archief "Ten Mandere". Wie zijn bijzonderste werk : "HET LEERLINGENWEZEN VAN EERTIJD'S ONDER DE SCHOENMAKERS VAN ISEGHEM en HOE IK SCHOENMAKER WERD." wil lezen, kan ik verwijzen naar de Mandelbode van 26 januari 1952 tot 13 september 1952 waarin E. H. J. Geldhof het ganse werk heeft laten verschijnen.

- Twee bundels gedichten werden bewaard : (Ten Mandere)

1. OVER DICHT EN RIJM, in twee delen. Daarin vertelt Bruno wat hem be-
wogen heeft om te dichten. Het is proza afgewisseld met verzen. Hij
geeft zelf als bijvoegsel een verklaring over voetmaten.

Hij zegt : "Gelijk de vogel is gebekt
is zijne taal ermee doorspekt,
zoo ook de dichter teenemaal
vooist naar zijn streek en eigen taal.

2. VAN AAN MIJN DEUR TOT MIJN GEBEUR, is een bundel gedichten (70) waar-
in Bruno over de natuur, vrienden en geburen droomt en in verzen zijn
gedachten en gevoelens neerpent.

NIEUWE BOEKEN OVER IZEGEM.

Hendrik Willaert

Stockmolenstraat, 39/5

8880 - TIELT

1975 belooft een druk jaar te worden wat betreft het verschijnen van publicaties over Izegem. De leden van Ten Mandere ontvingen reeds het boekje "75 jaar Stedelijke Leergangen" van Antoon Vandromme. In de laatst verschenen nummers van Ten Mandere stond de artikelreeks "Izegem onder Frans bewind" van Roger Bekaert, een reeks die weldra ook als een afzonderlijke publikatie zal te verkrijgen zijn. In volgend artikel gaan wij even dieper in op "Merkwaardige hofsteden" en op een werk over de toponymie van Izegem die in de loop van 1975 is klaargekomen.

I. "Merkwaardige hofsteden te Izegem".

Op 20 maart werd in Ruytershove dit boek voorgesteld aan pers en genodigden. Van deze voorstelling, gegeven door Hendrik Willaert, volgt hier een samenvatting:

"Vandaag houden we de prachtig verzorgde editie van Merkwaa**rdige** hofsteden boven de doopvont, een werk dat ontstond onder impuls van Jos Claeys en met als medeauteur Robert Leroy en Antoon Vandromme van de heemkundige kring Ten Mandere en verder nog Laurent Debrabandere en Jaak Derolez.

Vier jaar geleden, ter gelegenheid van het 80-jarig bestaan van de Izegemse boerengilde, werd reeds een eerste poging gedaan om de geschiedenis van de boerengilde op te stellen en de beschrijving te geven van de oudste hofsteden van Izegem.

Dit plan ging toen niet door, enerzijds omdat het noodzakelijke studiemateriaal zoals verslagboeken en dergelijke verloren waren geraakt, maar ook omdat de

landbouwers zelf toen nog niet het belang van een dergelijke publikatie inzag. Intussen is er heel wat gebeurd : de bevolking is ten volle milieubewust geworden, ziet het belang in van groene landbouwzones rond een geïndustrialiseerde stad en kreeg belangstelling voor de zogenaamde "buiten" of "te lande". Ook van hogerhand groeide de interesse voor het landbouwbedrijf. Ridder van Outryve d'Ydewalle, gouverneur van West-Vlaanderen en tevens voorzitter van de Kommissie voor Monumenten en Landschappen, heeft een initiatief genomen voor de bescherming en in stand houding van ons landelijk cultuurpatrimonium. Hoeven, die om esthetische, historische of kunsthistorische redenen belangrijk zijn zullen door de Kommissie worden geklasseerd als merkwaardig en te beschermen gebouw of landschap. Het eerste resultaat hier te Izegem van deze groeiende belangstelling was het inrichten door de KLJ, de ruitersvereniging St-Tillo en Ruytershove van een hoeve-rally vorig jaar op 20 maart, waarin een 70-tal deelnemers te paard of per fiets de Izegemse werkwaardige hofsteden hebben ontdekt. Bij die gelegenheid verscheen een kleine maar zeer verzorgde brochure met korte uitleg over 18 hoeven en een hele reeks foto's. Aldus groeide het idee bij Jos Claeys om samen met Ten Mandere een boek samen te stellen over de Izegemse hofsteden.

Het resultaat van deze samenwerking is dus vandaag klaar gekomen en heeft volgende inhoud : een eerste deel bevat een overzicht van de Izegemse land- en tuinbouwbedrijven tot in 1974, het tweede deel is de beschrijving van de 22 grootste boerderijen en in een derde deel worden enkele feiten uit de geschiedenis van de boerengilde belicht.

Het eerste deel bevat zeer interessante gegevens over de evolutie van het landbouwbedrijf te Izegem aan de hand van tabellen en kaarten. Uit de bijgaande tekst blijkt dat er in 1974 66 landbouwbedrijven werden uitgebaat waarvan 22 groter dan 10 ha. In vergelijking met 1960 toen Izegem 115 bedrijven telde is dat een vermindering met 42 %. Deze daling dreigt zich intussen nog verder te zetten. Dit jaar reeds werd op drie bedrijven de aktiviteit stop gezet en enkele andere zijn bedreigd door uitbreiding van de stadskern, van industrialisatie of wegenaanleg of bij gebrek aan een opvolger. Daar dient bij opgemerkt dat slechts weinig bedrijven om economische redenen hun bedrijvigheid dienden stop te zetten. Verder wordt ook de evolutie van tuinbouw, vlasnijverheid, cichorei-asten en tabakteelt in dit hoofdstuk behandeld. Bij de vaststelling van de achteruitgang worden echter niet alleen verwijten gemaakt tegenover de macht

van de industrialisatie, gebrekkig grondbeleid en onteigeningen maar er worden ook positieve oplossingen voorgesteld om de bestaande bedrijven op leefbare wijze in stand te houden. Zo onder andere wordt voorgesteld om de bedrijven aan de stadsrand gelegen bij eventuele uitbreiding van de woongebieden, in te schakelen in de woonwijk als groene zone, als recreatieterrein, als leverancier van tuinbouwprodukten. Voor de verder af gelegen gebieden wordt gepleit voor een landbouwzone die één geheel blijft vormen rond de stad, waar de bedrijfsleiders door specialisatie hun bedrijf leefbaar houden en waar de stadsbewoners een gezond recreatiegebied kunnen vinden.

Is dat eerste deel dus specifiek toegespitst op de eigenlijke landbouwactiviteit, het tweede deel is meer historisch en heemkundig opgevat. Daarin worden de 22 hoeven groter dan 10 ha. besproken en voorgesteld aan de hand van foto's en kaarten. De aandacht gaat daarbij vooral naar de verschillende generaties bewoners en naar architectonisch merkwaardige gebouwen. Daarnaast wordt echter ook melding gemaakt van wat er op de hoeve nog te zien is aan oud landbouwalaam en huisraad en wordt een opsomming gegeven van toponiemen van verschillende stukken grond. Dit deel zal voor wandelaars en liefhebbers van geschiedenis en van volkskunde wel het meest gebruikte hoofdstuk van het boek worden.

Het derde deel tenslotte bevat enkele losse gegevens over de geschiedenis van de landelijke beweging. Er wordt gehandeld over de stichting in 1891 van de Izegemse Boerengilde, over de Sint-Elooisfeesten, over de zogenaamde Boerenzaal, de landbouwschool en over de evolutie van de gilde tot op heden. Afzonderlijk wordt dan de geschiedenis van de Izegemse Boerinnengilde besproken en worden enkele bladzijden gewijd aan de boerengilde van Emelgem en Kachtem.

Het lijkt mij dat het hoofddoel van het werk er vooral in bestaat om bij de landbouwers maar in hoofdzaak bij de stedelijke bevolking het bewustzijn te laten groeien van wat er aan landelijk schoon nog te zien is, wat er helaas al verloren is gegaan, maar ook hoe de dreiging voor vele bedrijven nog niet is afgewend. Als met dit bewustzijn ook het besef groeit dat al dat schone en nuttige ook dient bewaard te worden, dan hebben de opstellers van dit boekje één van hun hoofdbekommernissen bereikt. Intussen krijgen nieuwe plannen ook stilaan vorm. Zo wordt nog een tweede dergelijk werk gepland met de beschrijving van de hoeven te Emelgem en te Kachtem waar zich zeer merkbaar-

dige boerderijen bevinden als het Rhodesgoed en het Groot Gistelgoed. Bovendien bestaat de hoop om aan de hand van de eerste inventarisatie van oud landbouwalaam en huisraad uit dit boek ooit eens ergens te Izegem een landbouwmuseum in te richten. Verdere plannen ter studie bestaan erin om misschien te Izegem, zoals in de Westhoek en te Tielt, het hoefvetoerisme mogelijk te maken, waar tijdens de zomermaanden de boeren een deel van hun woning ter beschikking stellen van mensen die hun vakantie op de buiten willen doorbrengen. U ziet dat de Izegemse Landelijke Beweging werkt en bloeit.

Tot slot dient uiteraard nog een woord van dank gericht aan de vele mensen die deze publikatie hebben mogelijk gemaakt. Op de eerste plaats aan de reeds vernoemde personen die de tekst hielpen opstellen, maar vooral aan Jos Claeys die toch de grote initiatiefnemer en stimulator is geweest van het hele opzet. Verdienen ook dankbetuigingen de fotografen Guido Coudron en Frans Henderyckx; Jan Bogaert die de tekst drukte en Jef Pattyn van Artex die de kleurfoto's heeft gedrukt en Myriam Strobbe-Hoche pied die instond voor de taalkorrektie. Zij allen hebben ten zeerste bijgedragen om het uiterlijk van het boek zo degelijk te verzorgen. Tevens dient de Onderlinge Brandverzekering van harte bedankt voor de financiële steun die zij hebben verleend om het boek te voorzien van zijn mooie maar dure stofomslag. Ik zou willen besluiten met een zin uit het boek : "Wandel eens te lande, er is nog heel wat moois bewaard gebleven, en help dit stuk natuur en landelijk patrimonium te bewaren. Het is de toekomst voor ons verleden."

Praktische gegevens :

Merkwaardige hofsteden te Izegem, Deel I, onder leiding van Jos Claeys, 75 bladzijden, 45 zwartwit foto's, 4 kleurfoto's, 12 kaarten, illustraties, kwartoformaat, onder linnen band.

Uitgeverij Jan Bogaert, 1975

Prijs 350 Fr., te verkrijgen bij Jos Claeys, Manegemstraat, 39 of Kerkplein, 13 te Izegem en in boekhandel "Spectator" Marktstraat te Izegem

II. Een boek over de Izegemse toponymie

Bijdrage tot de toponymie van Izegem, Jan Vandromme.

Deel I (CXXIV + pag 1 - 115), Deel II (pag 116 - 365), Deel III (map met vier kaarten). Kwartoformaat.

Het geheel bevat een 1.200 toponymen, waarvan verschillende met uitgebreide

verklaring. De inleiding omvat een hoofdstuk over geografie en een hoofdstuk over geschiedenis van Izegem. De vier kaarten brengen respectievelijk de toponymie van voor 1800 (Izegem centrum, Izegem buiten en Emelgem) en de huidige toestand in beeld.

Het werk is een uitgave als licentiaatsverhandeling, is niet in de handel te verkrijgen maar kan wel geraadpleegd worden in de bibliotheek van Ten Mandere op het stadhuis en in de Stedelijke bibliotheek in de Papestraat.

Vanaf 25 juli jl. kwam, het in 1862-63 gedrukte "PAROCHIEBOEK VAN ISEGHEM", geschreven door kaneunik G. F. TANGHE (1802-1879) opnieuw op de markt in anastatische herdruk, door de uitgeverij "FAMILIA ET PATRIA" Kortemarkstraat, 26, 8120 HANDZAME.

Het werkje werd uitgegeven op iets groter formaat dan het origineel (nu 20 X 13,5 cm.) op Sweet-print papier van 90 gram en werd voorzien van een bruine kunstlederen band met goudstempel tegen de prijs van 500 Fr. per exemplaar. Voor alle Izegemnaars kunnen wij dat werk sterk aanbevelen. Het is het enige boek dat een overzicht geeft van de geschiedenis van Izegem. Het werd echter opgesteld voor het gewone leespubliek en heeft precies daardoor geen al te hoge historische waarde.

In 1979 zal het juist honderd jaar zijn, dat deze illustere Izegemnaar, G. F. TANGHE, overleed. Bij deze gelegenheid zou een herdruk van zijn werk over IZEGEM zeker meer dan op zijn plaats zijn geweest. Het is echter nu als twaalfde werkje in een reeks verschenen. Ook is het wel jammer, dat bij een heruitgave van zo een werkje in anastatische druk, het origineel formaat niet werd behouden.

ACTUEELTJES NR.32

R. LEROY

Nummers gemerkt met een * verwijzen naar "Actueeltjes in beeld"

818. Op 21 december 1974 hielden de C.V.P.-jongeren een geslaagde studiedag over : "Multinationale ondernemingen en Europees syndikalisme." Professor D. Vandebulcke en de H. H. Fruru en Verleyen (stichter Europa-college) behandelden elk een aspect. Een ontvangst ten stadhuize besloot deze dag.
819. "Mandegalm", de Emelgemse toneelgroep, vierde zijn twintig-jarig bestaan en voerde daarvoor met veel succes het stuk "Hoogheid, uw kameel staat voor de deur." op. Spelers en regisseur R. Devos gaven het beste van hun kunnen en oogstten dan ook een verdiend succes.
820. Op 3 januari 1975 ging de traditionele nieuwjaarsreceptie door, gegeven door het Stadsbestuur in zaal Iso. Burgemeester Nyffels gaf een overzicht van het voorbije jaar en zijn visie op de toekomst. Bij deze gelegenheid werden opnieuw tientallen verdienstelijke stadsgenoten gehuldigd en veremerkt.
821. Vrijdag op 10 januari 1975 promoveerde de E. H. Michel Devisch tot doctor in de Godgeleerdheid aan de Universiteit van Leuven. De E. H. Devisch is directeur van het St.-Jozefscollege alhier. De titel van zijn proefschrift was : "De geschiedenis van de Quelle-hypothese." Tot de jury behoorden de Professoren B. Willaert, F. Neiryneck (promotor), J. Coppens, M. Sabbe en J. Lambrechts.
- * 822. De verbredingswerken van het kanaal Roeselare - Ooigem vorderen goed. Het oud stedelijk zwembad behoort tot de geschiedenis : de slopingshamers hebben ook hier hun werk verricht....
- * 823. De Stedelijke Leergangen vierden hun 75-jarig bestaan. Deze leergangen, de vroegere "Nijverheidsschool" hebben reeds ten overvloede hun nut en noodzakelijkheid bewezen. De feestelijkheden openden met een gala Bach-concert uitgevoerd door het Westvlaams Orkest onder leiding van de Hr H. Roelstraete. Het werd een hoogstaande gebeurtenis passend in het kader van een dergelijke viering.
824. Onze lokale kunstenaar Mevr. Mia Deprez kent succes op succes. Nu weer kent haar werk veel bijval in de Galerij Tamara Pfeifer te Brussel. Minister Mevr. De Backer was aanwezig op de vernissage; evenals afgevaardigden van Minister Van Elslande en Kamervoorzitter A. Dequae.
825. Voor de 10de maal vierden onze oudjes uit het Rustoord, karnaval. Thorizblaaskapel, hostess Rita Deldaele en vooral Mej. Thérèse Ameye zorgden

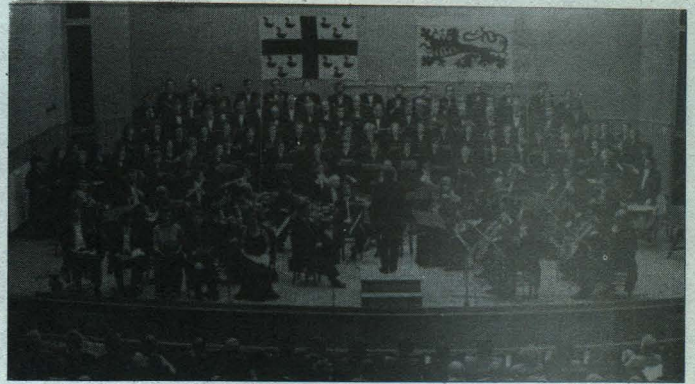
ervoor dat het weer iets van de bovenste plank werd. Rob. Dubaere werd Prins Karnaval en Leentje Bruyneel zijn prinses !

826. De Kon. Boomteeltkring Ste-Dorothea vierde haar 99ste patroonsfeest. Voorzitter Frans Dewilde en zijn bestuur huldigden enkele trouwe leden en leidden het familiefest in.
827. De Rijverneiging St-Tillo startte haar 25ste jaar activiteiten. Als inzet werd een dankbare huldegroet gebracht aan al wie maar enige verdienste opbracht voor de Rijvereniging. Deze eerste tocht naar het zilveren jubileum toe, was tact- en zinvol!
828. In onze stad werd gestart met een duikersclub. De trainingen gaan door in het Stedelijk Zwembad en men kan het er, mits doorgehouden inspanning, brengen tot gebreveteerd kikvorsman.
829. Vroeger telde Izegem een drietal binnenkoertjes met krotwoningen. Het laatste daarvan verdwijnt nu ook. De "Cour Saint Paul" wordt een nieuwe parking of een doorsteek vanuit de Kruisstraat.
830. In het St-Jozefscollege werd op 15 en 16 februari weer toneel gespeeld, onder regie van Fr. Verbanck. "La Casa" was het stuk dat op een bijzonder sterke manier opgevoerd werd door de studenten. Een overdonderend succes bij het talrijk publiek beloonde al die vele inspanningen !
- * 831. De Stedelijke Leergangen vieren verder en nu kwam Prof. Vleirick pleiten voor Permanente Vorming. De Jonge Economische Kamer van Izegem en Roeselare richtte deze avond in, bijgewoond door een select publiek.
832. Op 23 februari 1975 gaf de Kon. Harmonie Leo XIII haar winterconcert ten beste. De solisten Geert Kesteloot en Geert Steen alsmede het eerste optreden van het Jeugdorkest van de Harmonie vormden de grote attractie van dit concert, dat een flink succes kende.
- * 833. Op 8 maart 1975 was het een muzikale hoogdag voor Izegem : de Kon. Harmonie der Kongregatie samen met de Kon. Stadsharmonie van Roeselare, gaven onder leiding van hun gezamenlijke dirigent Fr. Soete een uniek concert met stukken van Belgische componisten, ten beste. Het werd een gave bijna professionele uitvoering, gebracht door ruim 150 uitvoerders. Oog en oor kwamen aan hun trekken en beide "superieure" korpsen verdienden het warm applaus !
834. Vanaf zaterdag 22 maart 1975 wordt Izegem ook bediend door een Diskobus. Dit is een rijdende uitleendienst van de Belgische Mediatheek. Circa 9.000 fonoplaten en gesonoriseerde diaposities kunnen ontleend worden. Elke zaterdag van 14.30 u. tot 17 u. is de Discobus present op de Korenmarkt.
- * 835. De Izegemse Rotaryclub ging officiëel van start op 22 maart 1975. Onder voorzitterschap van de Hr. Herman Lagae willen een 20-tal medeleden de vriendschap en dienstbaarheid laten primeren.
- * 836. Op 10 maart was de Commissie van Openbare Onderstand te Izegem 50 jaar oud. In hoofdzaak gericht op de behoeftigen, sprong de C.O.O. ook in de bres voor honderden anderen die moesten geholpen worden, bejaarden, zieken, wezen, gehandikapt, ontredderde gezinnen, enz.. De oorlogsjaren met Winterhulp en volkssoep zijn ook niet te vergeten. Moge de C.O.O. nog vele jaren haar menslievend werk werder zetten, zich steeds aanpassend

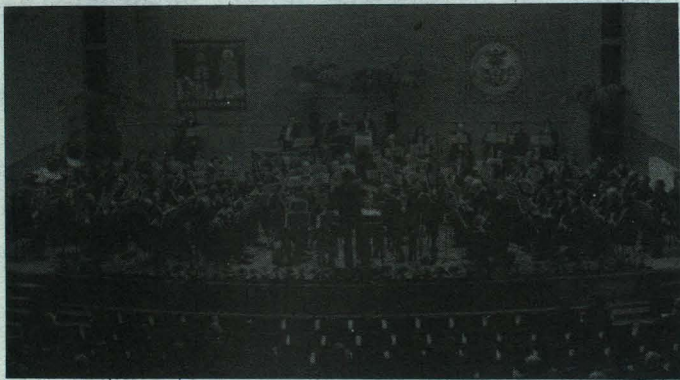

24.01 — Verbreding kanaal.

31.01 — Bachuitvoering.

14.03.75 — Izegem en Roeselare spelen samen.

28.03.75 — Rotaryclub te Izegem.

25.04 — C.O.O. - 50 jaar.

25.04 — Standbeeld verplaatst.

30.05.75 — Civiele Luchtbescherming - 20 jaar !

aan de voortschrijdende tijd.

837. Zaterdag en zondag 5 en 6 april 1975 brachten de "Overwinders in Eendrachtigheidt" een nieuw stuk op de planken : "Croque Monsieur". Een stuk vol pit en humor, een waardig sluitstuk voor hun geslaagd seizoen 74 - 75.
838. In de nabijheid van het stedelijk zwembad vorderen de werken aan de Sporthal gestaag. De opening wordt voorzien rond oktober 1975.
839. Zondag 6 april 1975 was er feest op de St-Rafaëlsparochie : de verruimde en vernieuwde parochiezaal "Uilenspiegel" werd ingewijd en geopend. Deken Mgr. Cauwe deed de inwijding, het Stadsmagistraat en andere vooraanstaanden toonden hun sympathie door hun aanwezigheid en meelevens.
840. Door het Ministerie van Nederlandse Cultuur en Vlaamse Aangelegenheden in samenwerking met de Stedelijke Leergangen werd een tentoonstelling ingericht : "Hedendaagse tekeningen". De inleider was de Hr. Jaak Fontier, kunstcriticus.
841. In de Gilde kwam Guido Naets voor het A.C.W. spreken over : "Op de Europese T." Een zeer geslaagde avond waarover alle aanwezigen uiterst tevreden waren en heel wat "Europese wijsheid" hebben opgestoken.
842. Zondag 20 april 1975 had de presentatie plaats van het kunstvolle boek : "Merkwaardige hofsteden te Izegem". De stuwende motor achter dit werk was Jos Claeys bijgestaan door een stel flinke medewerkers. Het boek is uiterst verzorgd naar uitzicht en inhoud en kende een groot succes aan inschrijvingen : een bibliofiele uitgave !
- * 843. Ons stadsimago wijzigt soms van dag tot dag. Nu maken ook de standbeelden voor onze gesneuvelden plaats voor het verkeer en de centrale brug. Hun nieuwe en rustige standplaats wordt nu : de Melkmarkt.
844. Voor de 7de maal ging de Izegemse Bloemenmarkt door, deze maal met goed weer! De belangstelling zaterdagmiddag (26.4.75) was overweldigend en de verkoop een echt succes.
- * 845. In het Izegemse Stadhuis, "Galerij" voor zoveel kunstenaars, exposeerden nu ook drie jonge krachten : Anne-Marie Lagae, André Boddin en Ronny Patyn. Stuk voor stuk talenten die beloven en reeds bewijzen heel wet in hun mars te hebben.
846. De Izegemse Handelsbeurs kende dit jaar een moeilijke bevalling, maar het werd een meevaller over gans de lijn. In zaal Iso waren deelnemers en belangstelling, beide prima !
847. Op zondag 11 mei 1975 waren de Kon. Stadsfanfaren naar Tisselt getrokken om er deel te nemen aan de marsen- en concertwedstrijd hogere afdeling. Onze stadsgenoten keerden terug met de 1ste prijs in de marsenwedstrijd en de 4de plaats in de concertwedstrijd. Dit prachtig resultaat was de vrucht van vele weken naarstig repeteren.
848. Naar jaarlijkse traditie werd op Ruytershove een hoogdag gehouden voor de gehandicapten van het Dom. Savio-instituut te Gits. Na een uiterst mooie eucharistieviering ging elk naar "hun" hofstee. Daarna verzamelden allen weer in de "Hooge Schuur" voor een "zwijntjeskermis"! Het afscheid nemen was een ontroerend moment vol weemoedig geluk.
- 108 349. Op 11 mei 1975 trokken ruim 200 wandelaars op in eigen stad. Dit initia-

tief van de Stedelijke Sportraad kende een verdiend succes.

850. Vrijdag 16 mei 1975 werd de inzet van een gehele reeks kleinkunst- en humoravonden. Della Bosiers en Uranus van Anus mochten de spits afbijten en deden het uitstekend. Vanaf september volgen o.a. Wannes Vande Velde, de Kadullen, de Strangers, Willem Vermander en anderen, steeds in het Stedelijk Muziekauditorium.
851. Albert Vanackere, "Bertje" voor de gewone mensen, werd benoemd tot gewestelijk secretaris van het L.B.C. van ons arrondissement. Deze eervolle promotie is zeker nog geen eindpunt voor Albert, wiens kenspreuk ongetwijfeld is : "Dienen".
852. In het weekeind van 24-25 mei was het V.T.I. weer eens te klein om alle sympathysanten te slikken. De openschooldagen kennen er een niet verzwakkende bijval; tevens werd er een tentoonstelling gehouden met uitzonderlijk werk van oud leerlingen en leraars van het instituut.
853. De Civiele Bescherming vierde te Izegem haar 20-jarig bestaan. Verscheidene sprekers o.a. burgemeester Nyffels, de Hr. Degraeve en Prov. Chef de Schietere de Lophem voerden het woord. Na de receptie, het banket en de gouwoptocht, volgden nog allerhande voorstellingen op de markt.
854. De Izegemse Batjes troffen het dit jaar : een groot succes qua opkomst en verkoop. Nog wat meer zon in de toekomst en Izegem wordt dan stellig te klein !
855. Zondag 8 juni was traditiegetrouw voorbehouden aan ons Rustoord voor bejaarden : het 8ste tuinfeest kende een ongezien succes; de ruim 1.000 stoelen waren bezet en 500 erbij ware nog niet genoeg geweest !
856. Op uitnodiging van de C.V.P.-Izegem kwam Kamervoorzitter A. Dequae in zaal Strobbe spreken over : "Economische crisis, werkeloosheid en inflatie". Het werd een zeer interessante, leerrijke voordracht die heel wat inzicht bijbracht.

UIT ANDERE KRINGEN.

WERVIK meldt.....

De werkgroep "SINT MEDARDUSKERK" heeft, in samenwerking met diverse andere Wervikse culturele groeperingen, een gidsfolder uitgegeven over de St. - Medarduskerk.

De uitgifte van deze folder is de eerste actie in het raam van de uitverkiezing van de St. - Medarduskerk door het Commissariaat Generaal voor Toerisme in het "JAAR VAN DE KATHEDRALEN EN STADHUIZEN". Andere acties zijn : Tentoonstelling Kerkschat-ten van 1 en 2 november 1975 en uitgifte van een wetenschappelijke studie over de St. - Medarduskerk in 1976.

De folders liggen ter beschikking van de bezoekers bij de ingangdeur van de kerk alsook op de culturele dienst ten stadhuize, waar ook geleide bezoeken kunnen aangevraagd worden.

SNIPPERS NR. 13

A. VANDROMME.

115. "... Voor hemden en wambuizen gebruikte men een iets zwaarder lijnwaad, dat in de Iberische wereld onder de naam "olanda" of Hollandse bekend stond en kon variëren van gewone tot fijne tot zeer fijne kwaliteit. Het werd ingekocht te 's Hertogenbosch, Eindhoven, Helmont, Antwerpen, Gent, Eeklo, Oudenaarde, Brugge, Kortrijk, Izegem, Menen en Rijsel en kreeg volgens oorsprong soms een soortnaam als 'bolduques' of Bossche lijnwaden, 'brabantes', 'gantes', 'nardos' (van Oudenaarde) en 'esquiènes' (vermoedelijk van Izegem)°. In de jaren 1635 - 1637 en 1646 - 1648 was het Spaans verbod op de invoer van Franse goederen een bijzondere stimulans voor deze Vlaamse lijnwaden...."

Uit : E. STOLS,

De Spaanse Brabanders of de Handelsbetrekkingen der Zuidelijke Nederlanden met de Iberische Wereld (1598 - 1648). (Verhandelingen van de Koninklijke Vlaamse Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren, Jaargang XXXIII, nummer 70), Brussel 1971, blz. 148.

° Als bronnen worden aangevoerd :

Stadsarchief Brugge, Arch., Esp., borrón van Diego de Aranda, passim;

Stadsarchief Antwerpen, Insolvente Boedelkamer 463, N. Sebastiaensen, Sevilla, 12 - 7 - 22, a Paul du Jon, Antwerpen; Insolvente Boedelkamer 208, Crisostomo van Immerseel, Sevilla, 13 - 11 - 07 a Jan van Immerseel, Antwerpen; Insolvente Boedelkamer 1531, J. B. Carlier, Brugge, 10 - 4 - 32 a Juan vander Bequen, Antwerpen; Insolvente Boedelkamer 201 passim.

116. 1650. - 1 décembre

Enquête effectuée par Antoine Reyms, conseiller et Jacques Demonget, ad-

joint à la requête de Jacques del Tombe, bailli de Châtelineau, au nom de la "dame comtesse" d' Isenghien, défenderesse, contre Marguerite Tisnes, veuve de Jean Tavay, demanderesse au sujet du paiement de droits seigneuriaux afférents à des transactions concernant des fosses houillères.

Inventaire analitique des Enquêtes judiciaires du Conseil de Namur III (1634 - 1666)

par Cecile Douxchamps - Lefèvre

Bruxelles 1969

Pag. 175 - Nr 5.123

117. Op maandag 18 Juni 1853 kwamen al de geneesheren van het Gewest Roeselare bijeen in de Café de Commerce te Roeselare en stichtten er het "Geneeskundig Komiteit" ter verdediging van de beroepsbelangen der plattelands-geneesheren. Zij stelden dhr August Haessebroucq, geneesheer te Izegem, tot Voorzitter aan.

Uit "De Mandelbode" s.d.

118. Het "Chicorei-poeder" (sic) werd hier voor de jaren 1850 gefabriceerd door de HH. Goddeeris - De Clercq, Vuylsteke - Dewulf, Degroote, Thyvaert, enz. In 1862 richtten HH. Vanneste - Spriet en Van Rollegem - Maeyens een cichoreifabriek op die met een stoomtuig bewogen werd. Men verzond eerst de suikerij in vaten of standen, maar later maakte men pakjes meest in geel of blauw papier de naam dragende van de fabrikant.

Nu (1927) wordt het cichoreipoeder in zeer verschillende pakken verkocht. Men maakt er in alle kleuren, tot in "zilverpapier" toe, met bonte etiketten versierd, die België doorgezonden worden. Tegenwoordig bestaan er drie suikerijfabrieken met stoom bewogen : MM. Deraedt - Rosseeuw, Vandekerckhove - Laleman en Eg. Vander Heyde, opvolger van het huis Vanneste.

Uit "De Mandelbode", 1927

119. De kantnijverheid wordt hier uitgeoefend (in 1927) door MM. Declercq - Clement, Declercq - Muylle, Allaer - Declercq, Delobelle, enz.. Doch er zijn te Izegem maar een klein getal spellewerksters, ingezien het cijfer van de bevolking, bijzonderlijk sedert de borstelnijverheid zulke grote uitbreiding genomen heeft.

Uit "De Mandelbode", 1927